Prof Stürzycki Smoleńsk 13

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

№ Wilno, dnia 24 grudnia 1926 roku. 53.

Treść numeru:

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WILEŃSKA № 25, m. № 3.

II.ZYCIE GOSPODARCZE.-

Litewski przegląd gospodarczy za październik r.b.

"Lietuvos Ukis" tom III N.11 /50/ z listopada r.b.Artykuł p.t.:"Ekonomika litewska.Przegląd za październik." Streszczenie:

Rolnictwo.-

Oziminy i koniczyna obrodziły dobrze.Żyto prawie dobre /3,8/,pszenica więcej niż przeciętna /3,6/,koniczyna również /3,5/.- W związku z pomyślnemi warunkami siewu wzrósł pokaźnie obszar zasiewów ozimych,a mianowicie o 70 tys.ha / o 14% w zest. z r.ub./.Obszar zasiewów ozimych wzrósł głównie w powiatach: Birżańsko-Poswolskim,Poniewieskim i Rakiskim.-/przeszło o 25%/ Zbiro kartofli wypadły w r.b. pomyślnie.Z 1-go ha uzyskano około 230 cnt. / o 37 cnt.więcej niż w r.ub./.Ogólne zbiory kartofli wynoszą 1.693 tys. tonn/o 7% więcej niż w r.ub./. Według powiatów poszczególnych zbiory kartofli wyglądają jak następuje: Urodzaj kartofli w centn. z 1 ha.

Powiaty:	1926 r.	1925 r.
Olicki	143	209
Birż.-Poswolski	205	164
Kowieński	343	147
Kiejdański	248	165
Kretyngowski	192	187
Marjampolski	250	177
Możejkowski	196	179
Poniewieski	216	141
Rosieński	216	168
Rakiski	281	161
Sejneński	225	231
Szakioski	310	255
Szawelski	236	197
Taurogski	196	142
Telszeski	135	208
Trocki	232	191
Uciański	227	156
Wyłkowyski	267	251
Wiłkomierski	264	179
Jezioroski	360	224
Przecietnie na Litwie	231	194

Stwierdzić należy,że w powiatach /Rakiski,Uciański,Jezioroski/,gdzie żyto nie obrodziło,zbiory kartofli wypadły pomyślnie,co znacznie wpływa na poprawę sytuacji ekonomicznej tych powiatów,zwłaszcza,że buraki i kapusta również dobrze w powiatach tych obrodziły.Przeciętnie urodzaj wyniósł w r.b. na Litwie 290 cnt. z 1 ha, zaś w powiecie jezioroskim - 417 cnt. z 1 ha; urodzaj kapusty wyniósł przecietnie 197 cnt. z 1 ha, zaś w powiecie jezioroskim - 306 cnt. z 1 ha.-

Co się tyczy lnu,to Litwa jest w pomyślnej sytuacji, gdyż popyt na rynkach światowych /zwłaszcza w Czechosłowacji i Belgji/ wzmógł się,zaś Litwa eksportu swego lnu nie zaczęła jeszcze realizować.Zbiory tegoroczne lnu wypadły na Litwie w zestawieniu z innymi krajami jak następuje:

Czechosłowacja	12,6	tys.tonn
Holandja	6,8	" "
Włochy	2,5	" "
Austrja	2,8	" "
Łotwa	23,8	" "
Litwa	42,1	" "
Estonja	10,4	" "

Sytuacja Litwy jest więc wobec nieurodzaju lnu w innych krajach,pomyślna.Ceny na zboże nie poszły w październiku r.b. w górę,w związku z niezgorszemi perspektywami zbiorów:

Nazwa:	Październik	Wrzesień
Żyto	24,75	25,10
Pszenica	28.10	27.90
Owies.	19.65	19,75
Jęczmień	18.70	19.90
Groch.	23.65	23.40
Kartofle	4,55	3.75

Ceny jak widzimy nawet nieco się obniżyły.Ma to również związek z obniżeniem się cen,zwłaszcza żyta, na rynkach światowych.-

Przemysł.-

W ciągu sierpnia i września r.b. patenty wykupiły n przedsiębiorstwa następujące:-

Kat.patent.	Do sierpnia.	Sierp.	Wrzes.	Do października
I.	1	-	-	1
II.	-	-	-	-
III.	7	-	-	7
IV.	66	1	-	67
V.	177	3	-	180
VI.	382	7	2	391
VII.	933	15	17	965
VIII.	3242	52	48	3342
Ogółem	4808	78		4953

Zaznaczyć należy,że w ostatnich czasach wykupuje się głównie patenty na przedsiębiorstwa nowe.Z 78-miu wykupionych w sierpniu r.b. patentów 64 - przypada na przedsiębiorstwa nowe.Z 67 wykupionych we wrześniu patentów,51 - przypada na przedsiębiorstwa nowe.Są to przeważnie przesiębiorstwa drobne./VII i VIII kat./.W liczbie tej jedynie dwa przedsiębiorstwa okazały się większe:nowy młyn w Poniewieżu i nowy tartak w Telszach.-

Wrześniowy przemysł akcyzowy w zestawieniu z sierpniowym zmalał a mianowicie:

Nazwa:	Sierpiań 1926.	Wrzesień 1926
Piwo /w litr./	784.708	430.550
Wino "	2.587	6.075
Zapałki /w tys.pudeł./	4.587	1.725
Gilzy /w tys.szt./	5.000	4.900
Tytoń w kg.	88.982	64.318

Zmalała więc głównie produkcja piwa,zapałek i tytoniu. Zmniejszenie pierwszej tłumaczy się względami sezonowemi,drugiej strajkami wrześniowemi, trzeciej wreszcie - również nieodpowiednim sezonem.-

Następująca tabelka świadczy,że obniżenie się produkcji piwa,gilz i tytoniu jest objawem sezonowym,zaś produkcji zapałek zjawiskiem przypadkowym.

Nazwa:	wrześ.1925.	wrzes.1926.
Piwo w litrach	390.781	430.530
Wino "	1.775	6.075
Zapałki w tys. pudeł.	3.966	1.725
Gilzy w tys.szt.	3.125	4.900
Tytoń w kg.	65.344	64.318

Co się tyczy przemysłu nieakcyzowego,to produkcja metalurgiczna wzrosła,skórna zaś i drzewna - zmalała.-

W kwestji przemysłu litewskiego panują na Litwie dwa poglądy.Jeden wychodzi z założenia,iż litewski przemysł skórny i drzewny przystosowany jest głównie do rosyjskich rynków zbytu i wobec zamknięcia tych ostatnich skazany jest obecnie na wegetację,nie mogąc z drugiej strony konkurować z wyrobami zachodnio-europejskimi.Podobnież ma się rzecz z innemi dziedzinami przemysłu /zapałki,gilzy,drożdże,spirytus,piwo/.Wogóle,wedle pierwszej opinii przemysł litewski może się jako tako utrzymać jedynie dzięki wysokim cłom ochronnym.Opinią druga bierze przemysł litewski w obronę głosząc,że wysokie pozornie cła ochronne są pomimo to 2 - 3 krotnie niższe od ceł stosowanych w innych krajach,i że przemysł litewski daje zarobek licznym rzeszom robotniczym.

Handel.-

We wrześniu r.b. eksport litewski wyniósł 17,9 mili. lit.,import zaś - 23.6 mili.lit. Wrzesień jest więc czwartym z kolei miesiącem pasywnym po maju i czerwcu oraz sierpniu. Pomimo to wszystko,ogólny bilans handlowy za 9 miesięcy jest aktywny,gdyż eksport /183,0 mil.lit./ wyraża się nadwyżką 6 mil lt. nad importem /177.0 mili.lt./.We wrześniu eksport wyniósł o 0,8 mili.lt. mniej niż w sierpniu.Przypisać to głównie należy zmniejszeniu się eksportu drzewa.Poniżej podajemy odnośną tabelkę.

1926 rok.-

Nazwa:	sierpień Ilość.	sierpień Wartość w tys.lt.	wrzesień Ilość.	wrzesień Wartość w tys.lt.
Konie /w sztukach/	904	501,7	781	410,0
Świnie "	3.979	1.200,9	5.246	1533,8
Świeże mięso /w ton./	81.4.	242,3	86,8	241.6
Masło "	233,2	1.629,9	235,1	1646,5
Jaja "	429,7	1.715.4	387,7	1569,4
" lub w tys.szt.	8.892,1		7.749,7	
Zboże:	165,0	86,6	525,3	271,3
Pszenica	73,3	39,4	4,6	2,6
Żyto	4,3	2,1	5,1	2,6
Jęczmień	27,5	12,9	137,8	56,0
Owies	3,5	1,5	4,8	2,1
Wyka	56,4	30,7	123,9	90,2
Groch	-	-	11,6	11,0
Pieluszka	-	-	-	-
Bób	-	-	237,5	106,8
Fasola	-	-	-	-
Różne zboża	-	-	-	-
Nasiona lnu w t.				
Nasiona koniczyny w t.	198.0	139.2	431,7	325.1
Papierówka w ton.	47.3	149.8	69.0	256.1
Belki osinowe "	36533.8	2791.5	16395.9	1105.9
Deski "	520.6	55.4	112.6	9.7
Fornir "	3925.5	890.7	3539.5	848.6
Celuloza "	386.8	481.9	260.4	324.9
Len "	3526.9	2300.9	4120.8	2678.1
Szmaty "	317.3	912.6	344.7	1041.2
Wypr.skóra na podesz.	310,8	268.6	349.7	298.7
Papier	-	-	-	-
Tektura	222.4	266.8	135.5	162.6
Śruby żelazne	99.7	129.6	50,8	66.0
Zapałki	26.1	31.2	19.3	26.1
	-	-	-	-
Ogółem:		18725.6	-	17949.0

Wzrósł więc pokaźnie we wrześniu eksport zbóż jarych natomiast zmalał eksport papierówki, desek i belek. Eksport innych produktów nie uległ większym wahaniom. Import wrześniowy mniejszy jest od sierpniowego o 1,5 milj. lit.. Wynika to z tabelki następującej:

Import litewski:

N a z w a :	Sierpień 1926. ilość w t.	Sierpień 1926. Wartość w tys.lit.	wrzesień 1926. ilość w t.	wrzesień 1926. wartość w tys.lit.
Śledzie solone	1421.9	795,0	1182,4	677,7
Różne owoce suszone	13,4	27,2	13,9	34,3
Cukier w kryszt.	1651,0	1265,9	1292,8	1008.9
Cukier w kostk.	239,0	292.8	238.5	234.8
Sól mielona	4344.8	368.5	2576.1	224.2
Superfosfat	29807,1	4165.6	2483,3	381.0
Inne nawozy sztuczne	6470.1	977.2	-	-
Tytoń w liściach	77,7	275,9	65,5	178,3
Żelazo w Sztabach	1807,1	551,6	1339,3	498,3
Nafta i oleje miner.	1057,0	331,6	2124,0	587,3
Węgiel kam.	9213,6	611,6	10104,9	697,1
Cement	6139,8	580,2	3904,8	270,0
Skóry wyprawne	6,8	92,8	8,0	285,4
Obuwie ze skóry	2,3	89,8	4,5	158,1
Brzędza baw.	23,7	196,3	31,8	188,5
Białe i barwne tkan.baw.	186.4	2389.1	193.7	2826,5
Koronki i wyr.kor.	5.0	162,2	25,1	826,5
Bielizna	0,8	69,7	2,5	185.4
Papier i wyr.pap.	372.2	383.9	382,8	513.0
Szkło do szyb	316.4	185,6	270,9	142.4
Wyroby ze szkła	32.5	92.6	47.5	108,9
Maszyny do szycia	58,5	497,4	3,2	19,0
Maszyny rolnicze	234.4	651.4	77.1	165.6
Inne maszyny	115,3	447,7	77,2	281,4
Tkaniny wełniane	50,8	1310,9	65,4	2008,2
Tkaniny jedwabne	0,4	79,4	0,6	114,9
Wyroby z blachy	153,6	384,5	88,5	215,3

Z powyższego wynika, że we wrześniu zmalał import superfosfatu i innych nawozów sztucznych na sumę przeszło 4 milj.lit. Zmalał również import maszyn i cementu. Wzrósł natomiast import manufaktury i nafty. W zestawieniu z 1925 r. handel zagraniczny Litwy w ciągu pierwszych 9-ciu miesięcy przedstawia się /w mil. lit./ jak następuje:

Rok	Eksport	Import
1926 r. I - IX mies.	188	177
1925 r. "	174,3	195,6.-

A więc eksport w r.b. jest wyższy o 8,7 mil.lit. zaś import niższy o 18,6 milj.lit. niż w r.ub. Przytem aktywa wynoszą w roku bieżącym 6 milj.lit. w roku ubiegłym zaś były pasywa w wysokości 21 milj.lt.

Według pozycyj poszczególnych eksport litewski w ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy roku bieżącego i roku ubiegłego przedstawia się jak następuje:

N a z w a ł	W ciągu 9 mies.1926.		W ciągu 9 mies.1925 r.-	
	Ilość.	Wartość w tys.lt.	Ilość.	Wartość w tys.l
Konie w szt.	7227,0	4005,0	20662,0	13556,7
Swinie "	43882,0	12627,4	28919,0	7685,3
Swieże mięso w t.	1490,8	4729,3	1769,2	3882,3
Masło w tonn.	1416,1	10436,4	686,2	4958,4
Jaja "	2851,7	10861,4	2714,3	11568,0
" lub w tys.szt.	57031,9		54284,5	
Zboże w tonn.	8901,6	4330,1	5581,8	3270,0
Pszenica	2405,4	1481,8	3,3	2,5
Żyto	49,4	21,5	1266,3	584,9
Jęczmień	370,5	158,5	1489,8	760,8
Owies	254,9	96,8	2475,7	1177,1
Wyka	4855,3	2123,1	882,7	461,1
Groch	330,8	167,9	103,6	75,5
Pieluszka	305,7	135,6	193,9	121,8
bób	314,0	138,8	166,4	86,2
fasola	-	-	-	-
inne zboża	15,6	6,1	0,1	-
Nasienie lnu	5005,3	3722,1	3195,9	3007,1
Nasienie koniczyny	380,1	1921,5	280,9	1311,1
Papierówka	121505,	9970,6	70986,8	5649,7
Belki osinowe	6306,5	648,8	6515,7	761,3
Deski	20562,1	4988,7	12538,7	3090,6
Fornir	3735,5	4115,2	3973,0	3101,4
Celuloza	30851,7	20584,6	27383,3	14677,8
Len	14758,8	45597,1	8408,0	33684,5
Szmaty	2019,3	1697,2	4299,0	3340,4
Wypr.skóra na pod.	78,7	1013,4	187,5	2991,8
Papier	1229,5	1605,3	1476,1	1485,1
Tektura	718,0	1027,0	604,8	822,7
Śruby żelazne	154,7	243,4	71,5	76,5
Zapałki	40,5	264,1	0,4	4,1

Z powyższego wynika,że w roku bieżącym wzrósł głównie eksport świń,masła,zboża,nasienia,papierówki,desek,celulozy,lnu,śrub żelaznych i zapałek.Zmalał zaś eksport koni,szmat i skóry na podeszwy.Eksport świń wzrósł o 15 tys. sztuk na sumę 5 milj.lit.Eksport świń kieruje się niemal wyłącznie do Niemiec.Eksport nabiału w roku bieżącym i roku ubiegłym przedstawia się jak następuje:

N a b i a ł :	1926 r. 1 - IX mies.		1925 r. 1 - IX mies.	
	Ilość w t.	Wart.w m.l.	Ilość w t.	Wart.w m.l.
Mleko	1961,8	0,9	640,5	0,4
Masło	1416,1	10,4	685,2	4,9
Ser	427,9	1,7	989,5	4,2

Eksport masła wzrósł więc dwukrotnie.Natomiast zmniejszył się eksport serów.Ogółem wszakże nabiału eksportowano w r.b. na sumę o 3,5 mil.lit. większą.Jaj pod względem ilościowym ~~ek~~ eksportowano w r.b. również więcej,lecz uzyskano za ~~sumę~~ nie sumę mniejszą.Zboża ilościowo eksportowano o 50% więcej,wszakże osiągnięto sumę zaledwie o 30% większą od zeszłorocznej.Nasienie lnu eksportowano w r.b. o 75% więcej,lecz uzyskani zań sumę zaledwie o 25% większą.Podobnież miała się rzecz ze lnem.-

Eksport papierówki i desek wzrósł niemal o 100%.Podobnież eksport celulozy.Doniosłe dla gospodarki krajowej ma znaczenie wzrost eksportu wyrobów gotowych /śruby żelazne i zapałki/.Procentowo eksport śrub żelaznych wzrósł o przeszło 200% zapałek zaś - o przeszło 6000%.-

Eksport skór na podeszwy spadł niemal dwukrotnie.Zmniejszył się również znacznie eksport koni.W roku ubiegłym eksportowano 20 tys. koni,w roku bieżącym zaś zaledwie 7 tys. Należy się wszelako spodziewać,że eksport koni wzrośnie w związku z zakupami sowieckimi.Wzrośnie też niewątpliwie eksport szmat, które skupować ostatnio zaczęła światowej sławy firma Forda.-

Z powyższego można wyciągnąć wniosek ogólny,że eksport litewski za przeciąg pierwszych 9 miesięcy r.b.uległ znacznej poprawie,zwłaszcza pod względem ilościowym.Wartościowo wskutek spadku cen na rynkach światowych,eksport litewski większej zmianie nie uległ,wzrastając jedynie o 8,7 mil.lit./5%/.-

Import litewski w r.b. i r.ub. przedstawia się według pozycyj jak następuje:

Import litewski. /Ilość w tonnach,wartość w tys.lit./

Nazwa:	9 mies.1926 r.		9 mies.1925 r.	
	Ilość:	Wartość	Ilość:	Wartość:
Śledzie solone.	9649,4	5666,6	11481,7	6909,6
Różne owoce susz.	432,2	748,7	497,8	858,6
Cukier w kryszt.	13214,2	10433,9	11429,5	10474,4
Cukier w kost.	3185,4	3097,3	3586,3	3964,4
Sól mielona	22401,3	2004,5	16554,8	1617,0
Superfosfat	61406,9	9250,7	51709,3	6532,1
In.nawozy sztucz.	10085,7	1599,4	15368,5	2284,5
Tytoń w liściach	777,7	2485,2	654,5	1495,0
Żelazo w sztabach	9923,2	3603,0	12017,9	4623,2
Nafta i oleje min	12445,6	3471,1	10148,8	2564,6
Węgiel kam.	117294,7	7069,4	96506,2	5572,1
Cement	27969,5	2702,9	24704,7	2175,7
Skóry wyprawne	47,8	1270,7	63,7	1052,5
Obuwie ze sk.	49,5	1702,2	138,2	4111,0
Przędza bawełn.	360,4	3047,8	399,5	2853,3
Biał.i barw.tkan.b.	1339,9	20550,0	1658,4	23126,4
Koronki i wyr.kor.	114,1	3959,6	152,5	5104,2
Bielizna	11,9	965,6	58,9	2612,7
Papier i wyr.pap.	3067,0	4039,8	4261,3	4535,9
Szkło do szyb	971,8	556,4	1165,0	784,9
Wyroby ze szkła	387,9	819,9	393,3	1066,6
Maszyny do szycia	196,4	1822,6	183,0	1341,6
Maszyny rolnicze	1082,5	3206,7	1725,2	2628,5
Inne maszyny	670,5	2578,7	1068,5	2254,6
Tkaniny wełn.	259,6	8394,2	326,8	8924,7
Tkaniny jedw.	5,2	902,4	14,7	1137,1
Wyroby z blachy	754,3	1877,7	843,0	2116,4

Z powyższego wynika,że z artykułów spożywczych wzrósł jedynie import soli i cukru.Inne pozycje spożywcze zmalały.Z surowców i półfabrykatów wzrósł import superfosfatu,tytoniu w liściach,nafty,węgla kam. i cementu.Zmniejszył się natomiast import żelaza w sztabach i nawozów sztucznych /oprócz superfosfatu/.- Z fabrykatów wzrosła jedynie nieco pozycja maszyn do szycia; natomiast inne pozycje,zwłaszcza manufaktura,wyroby ze skóry i z papieru,zmalały.Fakt ten korzystnie świadczy o wzrastającej samowystarczalności przemysłowej Litwy.-

Finanse.-

Bilans sierpniowy banku Litewskiego należy w r.b. uważać za przełomowy.Bilans październikowy według pozycyj poszczególnych,przedstawia się jak następuje:

	31/X. w mil.lt.	30/IX. w mil.lt.	plus albo minus.%
A K T Y W A:			
Zapas złota	31,3	3,1	plus 0,9
Monety srebrne	5,3	5,7	minus 6,1
Monety metalowe	1,9	1,9	0,0
Waluty obce	30,0	22,8	plus 31,2
Dyskonto i pożycz.	49,2	45,9	plus 7,2
Inne aktywa	28,1	27,3	plus 2,7
Bilans:	145,8	134,6	plus 8,3
P A S Y W A:			
Kapitał akcyjny	12,0	12,0	0,0
Kapitał rezerwowy	0,9	0,9	0,9
Banknoty w obiegu	83,6	75,0	plus 10,2
Depozyty i wkłady	22,4	20,4	plus 9,7
Inne pasywa	26,9	25,5	plus 5,5
Bilans:	145,8	134,6	plus 8,3

Zapas walut obcych i złota wzrósł przeto o 8,2 milj. lit.,natomiast zapas monet srebrnych zmniejszył się minimalnie o 400 tys.lit.faktyczna zaś jego wartość - o 200 tys.lit.Pokrycie banknotów wzrosło o 8 milj.lit. suma zaś ich - o 8,6 milj. lit.Stąd więc prosty wniosek,że 600 tys.litów pokryte są walorami handlowemi.Pokrycie ogólne w ~~xxrin~~ złocie,srebrze i walutach obcych wynosi prawie 75%.Operacje Banku Emisyjnego wzrosły o 4,1 milj.lit.Oplitykę emisyjną Banku charakteryzuje szczegółowo tabelka poniższa:

Pokrycie banknotów/w tys.lit./

	Złoto:	Srebro:	Waluty obce.	Ogółem	Banknotów
1923.-					
1/I.-	15190,4	2,6	17952,6	33145,6	30377,1
31/III.-	15818,7	102,6	28552,1	44473,4	42561,8
30/VI.	16292,4	181,5	35520,4	51994,3	48577,5
30/IX.	16389,0	247,2	37202,3	53838,5	53564,2
1924.-					
1/I.	16446,2	254,8	46521,8	63222,8	60074,3
31/III.	24134,3	59,4	56746,6	80940,3	71247,1
30VI.	24481,3	90,0	55385,1	79956,4	67863,4
30/IX.	25382,2	35,2	50502,6	75920,0	74481,2
1925.-					
1/I.	30778,6	60,7	62257,8	93097,1	92982,3
31/III.	32862,2	14,5	56705,6	89582,3	94033,1
30/VI.	33351,0	46,4	34572,3	67969,7	79276,6
30/IX.	33648,4	45,9	24768,1	58462,4	81090,7
1926					
1/I.	32285,1	5483,0	30398,4	68166,5	
31/III.	30289,0	8520,8	37785,1	76494,9	90059,1
30/VI.	30499,5	6803,1	26997,6	64500,2	79471,2
30/IX.	31050,2	5667,8	22769,3	59487,3	75837,9

W polityce emisyjnej Banku litewskiego dadzą się odróżnić dwa okresy.Pierwszy obejmuje 1923/4 r.W okresie tym pokrycie banknotów w złocie srebrze i walutach obcych wynosiło przeszło 100%,a więc można niewątpliwie banknoty litewskie z tamtego okresu uważać za pełnowartościowe,złote.W 1924 r. zaczęto zwolna likwidować zapas srebra,w związku ze spadkiem jego wartości na rynkach światowych.-

Drugi okres obejmuje 1925/6 r.W okresie tym zapas złota narazie zmniejsza się,nie spadając jednak poniżej 30,2 mil lit. Pozatem stopniowo zaczyna wzrastać.Ukazały się też w obiegu monety srebrne.Co do walut obcych,to zapas ich w drugim okresie /1925/6 r./ znacznie się zmniejszył /2-krotnie w pewnych zaś momentach nawet 3-krotnie/ i wynosi niespełna 30 mil.lit- Naogół o ile zapas złota wykazuje w okresie tym tendencję zwyżkową, o tyle zapas walut obcych - zniżkową.Drugi przeto okres polityki emisyjnej Banku Litewskiego jest okresem przejścia do monet złotych,aczkolwiek w obiegu ich jeszcze nie ma.Poniższa tabelka wykazuje wpływ polityki Banku Litewskiego na kurs lita:

Za dolara płacono /przeciętnie/:

1923 r.		10,05 lt.
1924 r.	1-I.	10,04 "
"	31.III.	10,04 "
"	30.VI.	10,10 "
"	30.IX.	10,10 "
1925 r.	1.I.	10,11 "
"	31.III	10.10. "
"	30.VI.	10,10 "
"	30.IX.	10,12 "
1926 r.	1.I.	10.11 "
"	31.III	10.11 "
"	30.VI.	10.11 "
"	30.IX.	10.11 "

Okazuje się więc,że zmiany w polityce emisyjnej wcale się na kursie lita nie odbiły.Tem samem polityka ta znajduje potwierdzenie i usprawiedliwienie.Z bilansu Banku Litewskiego wynika,że pokrycie operacyj kredytowych wyraża się suma 40,50 mil.lit. natomiast Bank udziela kredytów zaledwie do 18-20 milj. lit.a więc jakieś 50%.Fakt ten utrudnia-rzecz prosta,należyte operowanie kredytami.Zagranicą pokrycie kredytowe wynosi zaledwie 10%,lecz nigdy nie 50%.Dla Litwy w obecnych warunkach przykład zagraniczny nie byłby może wskazanym,lecz obniżenie pokrycia np: do 25% nie wywołałoby żadnego niebezpieczeństwa,natomiast wielce ułatwiłoby warunki kredytowe i przyczyniłoby się do tem szybszej likwidacji polityki deflacyjnej.Nie należy przytem zapominać,że bilans handlowy z sierpnia i września r.b. był pasywny /12,2 milj.lit./.Fakt ten ujemnie rzecz prosta,odbije się na emisji banknotów.Emitowanie większej ilości banknotów /przynajmniej jakichś 10-15 milj.lit./ jest przeto najbardziej palącą kwestją w finansach litewskich.-

Bilans instytucyj kredytowych /w milj.lit./.

	1926 rok		1925 r.
	30 - VI.	31-III.	30 - VI.
A K T Y W A:			
Kasa	13,6	16,2	7,4
Nieruchomości	28,2	28,3	25,1
Ruchomości	1,6	1,5	1,7
Dyskonto	34,0	29,8	38,4
Pożyczki gwarant.			
a/wekslami	60,3	64,0	04,1
b/walutą obcą	0,5	0,6	0,9
c/dokument.handl	3,0	3,4	3,4
d/nieruchomościami	6,7	5,4	3,4
Weksle protestow.	1,4	1,2	0,7
Korespondenci	40,4	48,9	51,7
Należące do banków			
a/państw.pap.%%	35,2	40,2	40,4
b/prywatne	5,9	6,1	5,0
c/waluty obce	51,0	55,9	56,1
Wydatki bieżące	5,8	3,4	6,6
Inne aktywa	26,5	30,3	16,6
Bilans:	314,3	335,2	323,5

d.c.
P A S Y W A :

Kapitał zakł.	89,5	88,0	87,8
Kapitał rezerw.	2,2	2,0	2,0
Weksle redyskont.	4,3	4,5	4,5
Pożyczki	7,6	6,7	8,3
Opłata państw.	0,1	0,2	0,1
Korespondenci	28,0	33,4	33,6
Wkłady	17,3	19,3	24,8
Rachunki bież.	43,8	50,4	54,2
Odsetki	7,9	4,9	9,3
Przekazy	0,9	1,6	1,3
Inne pasywa	102,7	124,9	97,6
Bilans:	314,3	335,2	323,5

Dnia 30 Czerwca bilans wypadł przeto o 20,9 mil.lit. mniejszy od bilansu z 31 marca r.b. zaś o 11,2 mil.lit.mniejszy w zestawieniu z 30.VI.1925 r.W pasywach bilansu zmniejszyły się głównie wkłady i rachunki bieżące /o 9 milj.lit./ z drugiej zaś strony - rachunki korespondentów /o 5 milj.lit./. W zestawieniu zaś z bilansem z 30.VI.1925 r. wkłady i rachunki bieżące zmalały o 18 milj.lit. Objaw to ujemny.

W aktywach zmniejszyły się rachunki korespondentów /o 9 mil.lit./ i zapas walut obcych / o 5 milj.lit./.Objaw ten również jest ujemny.Tłumaczy się wyłącznie depresją ekonomiczną.Do usunięcia tej depresji może się wielce przyczynić odprężenie sytuacji kredytowej.-

Stan skarbu państwa uległ w ostatnich czasach znacznej poprawie.W ciągu września wpłynęło do skarbu 23,7 milj.lit. w tem 3,4 milj.lit. jako zaległość z 1925 r. Wydatki wyniosły we wrześniu 16,8 milj.lit. nadwyżka wyraża się przeto sumą 6,9 milj.lit. Za pierwszych 9 mies. dochodów wpłynęło 164,1 milj.lit wydatki zaś wyniosły 161,7 mil.lit. a więc nadwyżka - 2,4 milj. lit. Ważniejsze pozycje wpływów przedstawiają się jak następuje

P o z y c j e :	IX mies. 1926 r.	IX mies.1925
Podatki gruntowe	839,7	1571,6
" tytoniowe	738,8	841,0
" monopolowe	2912,0	3316,1
Opłaty celne	4519,0	4275,4
" pocztowe	1016,7	1028,4
" kolejowe	6641,7	5064,3
" leśne	89,6	516,6

Z powyższego widzimy,że znacznie wzrosły wpływy z ceł,które w pierwszych miesiącach r.b. wpływały poniżej normy. Opłaty kolejowe wpływają nieregularnie.Inne pozycje są nieco niższe niż w roku ubiegłym.Po odtrąceniu 3,4 milj.lit. jako zaległości z 1925 r. oraz blisko 4 milj.lit. z opłat kolejowych, która to suma figurowała dawniej wśród sum niepreliminowanych, wpływy wrześniowe do skarbu wyniosą niespełna 17 milj.lit. czyli sumę wpływów z września 1925 r. Z drugiej jednak strony wydatki wrześniowe z 1925 r. wyniosły 20,5 milj.lit. zaś w roku bież. 16,8 milj.lit. Deficytu uniknięto więc r.b. jedynie dzięki polityce oszczędnościowej.-

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.-

P r z e b i e g   p r z e w r o t u   n a   L i t w i e .-

Według korespondencji "Memeler Dampfboot " Nr.298 z dnia 21 grudnia 1926 r.-

Wieczorem dnia 16 grudnia r.b. odbywało się posiedzenie sejmu,które trwało do późna w nocy na którem rozpatrywano w 2-em czytaniu budżet Ministerstwa Rolnictwa.-

O godz.3 min.30 rano budynek Sejmu został otoczony przez wojsko.Jeden z oficerów,który wszedł do sali obrad,a był nim oficer z lotnictwa,zwrócił się do Prezydjum Sejmu z żądaniem zakończenia posiedzenia,a następnie wezwał posłów do rozejścia się.Wicemarszałek inż.Kajrys i marszałek dr.Staugajtis zwrócili się do oficera z prośbą o wyjaśnienia.Oficer wyjaśnień odmówił,oświadczając kategorycznie,że ma rozkaz wezwać sejm do rozejścia się,ponieważ zaś Prezydjum usiłowało jeszcze pertraktować,pozostawił jedną minutę czasu do namysłu i oświadczył,że jeżeli żądaniu jego stanie się zadość,to wszystko się odbędzie spokojnie,w przeciwnym zaś razie - musiałby zrzucić z siebie wszelką odpowiedzialność za ewentualne skutki niepodporządkowania się wezwaniu.Wicemarszałek Kajrys wobec tego zamknął posiedzenie.W kuluarach i w sali sejmu znajdowali się inni oficerowie lotnicy i szeregowcy z oddziałów lotniczych.Ulica przed gmachem sejmowym obsadzona była przez kawalerję.W chwili,gdy posłowie gmach sejmowi opuszczali,na rogu ul.Prezydenta ukazało się auto pancerne.Jeden z oficerów zapewnił posłów,że mogą bez obaw udać się do domów.Ulice były spokojne.Żadnej zmiany nie dało się zauważyć.Jedynie tu i ówdzie patrolowały grupy kawalerzystów i oddziałki piechoty.Przy więzieniu na ul.Mickiewicza stanął patrol huzarów czerwonych,który udał się ulicami Kiejstuta i Gedymina pod gmach Ministerstwa Obrony Krajowej /min Spr.Wojsk./.Z Alei Wolności na rogu prospektu Witolda rozległy się okrzyki.Wkrótce potem z prospektu Witolda oddział huzarów wyruszył w kierunku śródmieścia.

Około 4 min.30 padł pierwszy strzał w pobliżu kościoła garnizonowego /soboru/.

W piątek 17-go grudnia rano zostały rozplakatowane w mieście następującej treści odezwy:

Do społeczeństwa.-

Wojsko litewskie,które kładło głowy za drogą Litwę i teraz jest zdecydowane lać krew za Jej niepodległość,widząc,że obecny Sejm i Rząd sprzedaje naszą Ojczyznę bolszewikom i obcokrajowcom postanowiło ująć tymczasowe rządy w kraju w swe ręce by czemprędzej przekazać tę władzę w ręce prawdziwych synów Litwy.W całym kraju zostaje ogłoszony stan wojenny,w mieście Kownie stan oblężenia.-

Wszystki rozkazujemy pełnić swe obowiązki;kto nie będzie pełnił swych obowiązków,zostanie postawiony przed wojenny sąd doraźny.-

Tymczasowy rząd wojenny.-

W ciągu przedpołudnia staje się wiadomem,że członkowie rządu zostali w nocy aresztowani i internowani w Sztabie Generalnym /Według "Dnia Kowieńskiego" w swych mieszkaniach/. Prezydent dr.Grinius został internowany we własnym pałacu. Z ministrów zdołał ujść jedynie minister rolnictwa p.Krikszczu, nas,mimo to,że brał udział w nocnem posiedzeniu sejmu i był obecny na sali w chwili,gdy oddział wojska wkroczył na sale obąd.Zbiegł również komendant miasta.Aresztowano pozatem niektórych lewicowych przedstawicieli władzy,między in.socjalistyczne go posła do Sejmu Pleczkajtisa.Szefa sztabu generalnego płk. Szkirpę w jego mieszkaniu nie znaleziono.Aresztowano go dopiero ok.godz.11.ej rano w Godlewie,o 7 klm. od Kowna na szosie w stronę Marjampola.-,Aresztowaną także delegację kłajpedzką z p.Falkiem na czele,która przybyła do Kowna w celu złożenia

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.-

Przebieg przewrotu na Litwie.-

Według korespondencji "Memeler Dampfboot" Nr.298 z dnia 21 grudnia 1926 r.-

Wieczorem dnia 16 grudnia r.b. odbyło się posiedzenie sejmu, które trwało do późna w nocy na którem rozpatrywano w 2-em czytaniu budżet Ministerstwa Rolnictwa.-

O godz.3 min.40 zrano budynek Sejmu został otoczony przez wojsko. Jeden z oficerów, który wszedł do sali obrad, a mianowicie oficer z lotnictwa, zwrócił się do Prezydium Sejmu z żądaniem zakończenia posiedzenia, natychmiast wezwał posłów do rozejścia się. Vicemarszałek [illegible] marszałek dr.Staugaitis zwrócili się do oficera z prośbą o wyjaśnienia. Oficer wyjaśnił, że dowództwo, oświadczając, że ma rozkaz wezwać sejm do rozejścia się, ponieważ zaś Prezydium usiłowało jeszcze pertraktować, pozostawił jedną minutę czasu do namysłu i oświadczył, że jeżeli żądaniu jego stanie się zadość, to wszystko się odbędzie spokojnie, w przeciwnym zaś razie - musiałby użyć siły i [illegible] odpowiedzialność za ewentualne skutki niepodporządkowania się wezwaniu. Vicemarszałek Kairys wobec tego zamknął posiedzenie. W kuluarach sejmu znajdowali się inni oficerowie lotnicy i szeregowcy z oddziałów lotniczych. Ulica przed gmachem sejmowym obsadzona była przez kawalerię. W chwili gdy posłowie gmach sejmowy opuszczali, na rozkaz Prezydenta ukazało się auto pancerne. Jeden z oficerów zapewnił posłów, że mogą bez obawy udać się do domów. Ulice były spokojne. Żadnej zmiany nie dało się zauważyć. Jedynie tu i ówdzie patrolowały grupy kawalerzystów i oddziałki piechoty. Przy ulicy Mickiewicza stanął patrol huzarów [illegible], który udał się ulicami [illegible] pod gmach Ministerstwa Obrony Krajowej /Ministerstwo Spr. Wojsk./. Z Alei Wolności na rozkaz [illegible] rozległy się okrzyki. Wkrótce potem z pułku [illegible] oddział huzarów wyruszył w kierunku śródmieścia.-

Około 4 min.30 padł pierwszy strzał w pobliżu Kościoła garnizonowego /soboru/.

W piątek 17-go grudnia rano zostały rozplakatowane w mieście następującej treści odezwy:

Do społeczeństwa.-

Wojsko litewskie, które kiedyś zdobywało drogą Litwę i które jest zdecydowane lać krew za jej niepodległość, widząc, że obecny Sejm i Rząd sprowadza naszą Ojczyznę bliżej ku obcokrajowcom postanowiło ująć tymczasowo władzę w ręce swe i oddać [illegible] przekazać tę władzę w ręce prawdziwych synów Litwy. W celu utrzymania porządku zostanie ogłoszony stan wojenny w mieście Kownie i jego okręgu.-

Wszyscy, którzy pełnią swe obowiązki, niech nadal pełnią swych obowiązków, zaś winni postawieni przed wojskowym sądem.-

Tymczasowy rząd wojenny.-

W ciągu przedpołudnia stało się wiadomem, że członkowie rządu zostali w nocy aresztowani i osadzeni w Sztabie /Generalnym /według "Głosu Kowieńskiego" w swych mieszkaniach/. Prezydent dr.Grinius został internowany we własnym pałacu. Z członków rządu jedynie minister rolnictwa Krikszczunas, mimo to, że brał udział w ostatnim posiedzeniu sejmu, był obecny na sali w chwili, gdy oddział wojska wkroczył na salę, obecnie jest nadal wolny. Aresztowano przytem niektórych lewicowych przedstawicieli władzy, między innemi posła [illegible] i posła do Sejmu Pleczkajtisa. Sieć [illegible] szczególnie w jego mieszkaniu nie znaleziono. Podobno po 10 ej rano w Godlewie 10 klm. od Kowna [illegible] z strony Mariampola. Aresztowano także [illegible] pozostałych na [illegible], która przybyła do Kowna [illegible].

gratulacyj Prezydentowi Państwa z powodu ~~ja~~ rocznicy jego urodzin.
Jednocześnie z aresztowaniem przedstawicieli dotychczasowej władzy został zwolniony z więzienia pułk.Grigalunas-Głowackis,który został mianowany komendantem wojennym miasta Kowna.- W Kownie kursowały przez czas jakiś pogłoski,że dyktatorem ma zostać bądź Smetona,bądź Woldemaras,bądź Linartas - wszyscy członkowie partji Tautininków.O godz. 2 min.30 pp.wydane zostało następujące rozporządzenie podpisane przez pułkownika Grigalunasa-Głowackisa.-

Bolszewicy i inni im podobni rozpowszechniać będą obecnie wszelkie wymysły i starać się będą podjudzać przeciwko Tymczasowemu Rządowi,który ujął w swe ręce ster władzy.W celu przeciwdziałania wszelkim kłamliwym i podjudzającym wiadomościom, surowo nakazuję,osoby głoszące lub rozpowszechniające powyższe pogłoski aresztowywać i przesyłać do Komendantury.-
2.Zauważono zdzieranie rozporządzeń nowego rządu.W związku z tem komunikuję,że osoby schwytane na tym uczynku winny być aresztowywane,przekazywane Komendanturze i oddawane pod s ~~sąd~~ polowy sąd wojenny.
3.Ogłaszam,że z dniem 17.go grudnia 1926 r. zabrania się chodzenia po ulicach po godz.19-ej i również surowo zabrania się zgromadzania się więcej niż trzem osobom.-
4.Publiczne manifestacje,demonstracje i wszelkie zgromadzenia jaknajsurowiej się zakazują.-

/-/ płk.Girgalunas Głowackis.-

Kowno,godz.12.ta.17/XII.1926 r.-

Przewidywano starcia pomiędzy oddziałami zamachowców a oddziałami wiernemi dawnemu rządowi,które z dwuch stron według p pogłosek kursujących wówczas w mieście maszerować miały na Kowno.Były podzielone jednak zdania co do stanowiska,jakie oddziały owe miały zająć.Przewidywano głównie przybycie oddziałów z Marjampola.W zamachu uczestniczyły przedewszystkie stacjonowane oddziały piechoty w Poniemuniu ,Czerwoni Huzarzy,lotnicy i auta pancerne.Wierne dawnemu rządowi oddziały znajdujące się na przedmieściu Kowna w Szańcach,według pogłosek zostały internowane w koszarach.
W mieście przez cały dzień piątkowy panował zupełny spokój,jedynie na ulicach dał się zauważyć większy niż zwykle ruch i ożywienie.Sklepy były otwarte,praca w instytucjach rządowych i prywatnych trwała normalnie.W ciągu dnia i nocy trwały aresztowy komunistów.- Miasto było pełne wojskowych i konnej policji.Zdala słychać było szum samolotów.-
Biuletyn "Rytas" ogłosił pod tytułem "Zlikwidowanie przyszykowanego powstania bolszewickiego w Litwie" następującej treści telefonogram majora sztabu generalnego Plechowiczusa:
Do naczelnika kowieńskiego obszaru wojennego ze sztabu II okręgu wojennego.-
Przygotowane przez bolszewików powstanie zostało zlikwidowane.Stare władze aresztowane.W imieniu Tymczasowego Rządu r rozkazuję pełnić wszystkie moje rozporządzenia i zlecenia,zanim władza w kraju będzie przekazana tymczasowemu rządowi.
Pożatem ostrzegam,aby wszyscy pozostawali na swojem miejscu.Za porządek w załodze jest odpowiedzialny każdy jej dowódca.W całym kraju zostaje ogłoszony stan wojenny od dn.17 grudnia 3 godz-rano.-
Dowódca obwodu wojennego pełni obowiązki wojennego komendanta,któremu przysługują wszystkie prawa,ustalone na czas trwania stanu wojennego.-
Wszystkich bolszewickich agentów aresztować i osadzić w więzieniu.-
W sobotę 18 grudnia od rana został ogłoszony następujący rozkaz Nr.1 wojennego komendanta m.Kowna płk.lejt.Skuczasa:
Na mocy postanowienia Gabinetu Ministrów 18 grudnia r. b.o godz.12-ej w ~~mie~~ stan oblężenia w mieście Kownie zostaje zdjęty i pozostaje tylko stan wojenny.Podczas trwania stanu wojennego w mieście Kownie,pow.Kowieńskim i Trockim ~~wzbr~~ wzbronione są:

1. Bez mego zezwolenia wszelkie zgromadzenia /publiczne i prywatne/,demonstracje i pochody;
2. Rozpowszechnianie na piśmie lub w słowach pogłosek podburzających przeciwko istniejącemu rządowi litewskiemu,wojsku i jego dowództwu,jak również pogłosek,podburzających jeden odłam społeczeństwa przeciwko drugiemu oraz wogóle pogłosek,któreby mogły obudzić niepokój w mieście i w całym okręgu;
3. drukowanie bez wojennej cenzury wszelkich wiadomości do użytku publicznego,demonstrowanie filmów i urządzanie przedstawień;
4. urządzanie strajków;
5. podniesienie cen produktów i innych towarów,których cena nie powinna być wyższa,niż była 16 grudnia r.b.
6. bez pozwolenia od godz.23 do 5 rano ruch w mieście Kownie oraz praca w prywatnych przemysłowych i handlowych /w restauracjach,kawiarniach,piwiarniach i t.d./ instytucjach.-

Za przekroczenie niniejszego rozkazu zostaje ustalona kara administracyjna w wysokości do 3 tys.lit.lub 3 mies.więzienia oraz wojenny sąd doraźny zgodnie z ustawą o nadzwyczajnej ochronie państwa.-

Pismo szaulisów.

Dnia 18 grudnia r.b. Centralny Zarząd Związku Szaulisów wydał następującą odezwę:

Szaulisi litewscy,

Centralny Zarząd Związku Litewskiego Strzelców,biorąc pod uwagę obecne położenie,na zebraniu w dniu 17 b-m-o godz-14 postanowił:

Nakazać wszystkim szaulisom przestrzeganie spokoju i nie przedsiębranie żadnych kroków bez wiadomości Centralnego Zarządu.Należy pamiętać,że od naszego spokoju zależy również spokój Litwy i przypomnieć strzelcom,że wróg zewnętrzny szczególniej jest niebezpieczny dla Litwy.I dlatego wszyscy strzelcy szczególniej powinni być czujni i gotowi każdej chwili wystąpić w obronie granic Litwy.-

/-/ Centralny Zarząd Litewskiego Związku Strzelców.Przewodniczący:prof.Woldemaras.Członkowie Centralnego Zarządu:Prof.W.Kreve-Mickiewiczius,inż.A.Grauroczkas,mjr.rezerwy P.Rusieckis A.Zmudzinawiczius,Sekretarz - M.Marcinkiewiczus,mjr.Kalmatawiczus,naczelnik litewskiego związku strzelców.-

Pismo Plechawiczusa do p.Smetony i odezwy tego ostatni

Dnia 17 b.m.mjr.Sztabu Generalnego Plechawiczus wystosował do posła Antoniego Smetony pismo o treści następującej:

Pierwszy twórco Litwy,obowiązek czuwania nad niepodległością Litwy zmusił nas do zajęcia się wzrastającym niebezpieczeństwem,które niepodległości litewskiej groziło.Posiadaliśmy wiadomości,że bolszewicy zbrojną ręką zamierzali wolność Litwy zdławić.Rząd nie jął się żadnych środków dla usunięcia śmiertelnego niepieczeństwa dla kraju.Rząd solidaryzował ze wszystkimi, którzy na zgobę Litwy pracowali,gdyż zaczął się już otwarty ferment bolszewicki,zdecydowaną swą podstawą niepodległość Litwy obroniliśmy.Nie możemy jednak zgodzić się na to,ażeby do rządu weszli ludzie,którzy postawili Litwę na skraju przepaści.Znasz Pan dobrze to niebezpieczeństwo,ponieważ wypadło Panu w czasie największego niebezpieczeństwa stać na czele tworzącej się niepodległej Litwy.Wierząc też w ofiarność pańską i miłość dla Litwy prosimy o złożenie z siebie ofiary dla dobra Ojczyzny i o zgodę na stanięcie na czele narodu,jako Naczelnik Państwa w celu wyprowadzenia go z obecnej sytuacji.Ze swej strony powołując się na wszystkich poległych za wolność i ojczyznę braci uroczyście przyrzekamy być posłusznymi temu rządowi,który pan uzna za stosowne stworzyć.-

W imieniu Tymczasowego Rządu Wojennego.
Kowno,17/XII.26 r. mjr.Szt.Gen.Plechawiczus.

P.Smetona w odpowiedzi wystosował odezwę do wojska,która brzmi,jak następuje:

Żołnierze Litwy,
Z wielkim wzruszeniem pismo wasze czytałem.Niebezpieczeństwo wskazywane przez Was istotnie było rządowi znane,ostrzegano rząd o tem wielokrotnie i wszelkiemi sposobami.Litwa znalazła się na rozdrożu co było jasne dla całego narodu,lecz niestety nie dla rządu.Po zapoznaniu się z faktami zwracałem się do Prezydenta Republiki dr.Griniusa wskazując mu wyjście z wytworzonej sytuacji.Z wielką boleścią muszę jednak zaznaczyć, że nie raczył on ocenić powagi sytuacji.Obowiązkiem moim,podobnież,jak obowiązkiem każdego Litwina,obowiązkiem wprost świętym, jest obrona państwa i narodu litewskiego w tym najtragiczniejszym w jego życiu okresie.Spełniając przeto ten obowiązek postanowiłem przyjąć na swe barki tę wielką odpowiedzialność i objąwszy funkcję naczelnika państwa pełnić je tak długo,zanim sam naród ~~xxxxxxxx~~ wyprowadzony na jasną drogę,dźwignie kraj z ciężkiego stanu obecnego.Wspomnienie ciężkich,wspólnych z Tobą,armjo litewska,walk z 1918/20 roku napawa mnie głębokiem przekonaniem,że poświęcenie Wasze dla dobra Matki-Ojczyzny pozostało niezmienne i że obietnica wasza pomoże do odpracia wszelkich zakusów wrogów Litwy.-

Kowno,17 grudnia 1926 r.-

/-/ A.Smetona.-

Oświetlenie przyczyn przewrotu przez jednego z jego twórców.- /Wywiad z maj.Plechawicziusem/.-

Jeden z twórców przewrotu kierownik rządu tymczasowego mjr.Plechawiczus udzielił następującego wywiadu przedstawicielowi "Jaunakas Zinas".

Dawny rząd dawał wiele swobody elementom,które przyjmowały żadnego udziału w pracy nad ugruntowaniem samodzielności Litwy,a nawet były do niej wrogo usposobione.Plechawiczius rozumie pod tymi elementami komunistów i "inorodców", a w pierwszym rzędzie Polaków.Aspiracje nacjonalistyczne, które w małych państwach odegrywają dużą rolę nie były zdaniem Plechawicziusa w sposób należyty szanowane..Rezultatem takiej krótkowzrocznej polityki było,że rząd litewski odsunął się od armji i stracił związek z jej kierownikami.-

Dawny rząd nie zwrócił uwagi na istniejące przeświadczenie,że Litwie jest przygotowywany putch komunistyczny.Rząd ten również nie chciał zwrócić uwagi na fakt ściągania polskich wojsk do naszych granic.Istniały konkretne dane,że 20 grudnia ma być dokonany putch komunistyczny.Co się tyczy ostatnio dokonanego zamachu na Litwie,należy zaznaczyć,że był on doskonale przygotowany.Przygotowania te trzymane były w ścisłej tajemnicy.Nie wiedział o nich ani obecny rząd,ani sejm.Przewrót był przeprowadzony na podstawie poufnego rozkazu.-

Następnie Plechawiczius podkreśla,że wojsko na "demarkacyjnej" granicy" nie porzuci swych posterunków i przeciwdziałać będzie ofenzywie,o ileby takowa nastąpiła ze strony polskiej.W końcu Plechawiczius oświadczył,że w dokonaniu przewrotu brała udział część znajdującego się w Kownie pułku huzarów i nie które oddziały piechoty dla wojsk technicznych.-

/"Leta" ogłosiła,że zwrot "inorodcy" nie dotyczył Żydów/

Ulegalizowanie przewrotu.Dymisja rządu Sleżewicziusa i utworzenie nowego.-

W sobotę 18 grudnia zostały ogłoszone następujące dokumenty:

I.

Do Prezydenta Republiki,

Na zasadzie § 47 Konstytucji Państwa Litewskiego oraz na podstawie postanowienia Gabinetu Ministrów z dnia 17 grudnia 1926 r.mam zaszczyt przedłożyć Panu prośbę o dymisję Gabinetu.-

Kowno,17 grudnia 1926. /-/ M.Sleżewiczius.
godz.10 min.15 wiecz. Prezes Ministrów.

Żołnierze Litwy.

Z wielkim wzruszeniem pismo wasze czytałem. Niebezpieczeństwo wewnętrzne, które istotnie było rządowi znane, postano rząd [illegible] łaszkiemi sposobami, Litwo zna- [illegible] całego narodu, lecz nie- [illegible] faktami zwrócenie się [illegible] Prezydenta [illegible] mu wyjście z [illegible] muszę jednak zaznaczyć, [illegible] Obowiązkiem moim podda- [illegible] wzgląd świętym jest dobro [illegible] neutralności [illegible] odpowiedzialność [illegible] [illegible] z ciężkiego [illegible] 1919/20 [illegible] [illegible] [illegible]

Kowno, 17 grudnia 1926 r.

/-/ A.Smetona.-

Oświetlenie przyczyn przewrotu przez jednego z jego twórców. - /Wywiad z ppłk. Łozoraitisem/.-

Jeden z twórców przewrotu kierownik rządu tymczasowego [illegible] udzielił następującego wywiadu przedstawicielowi "Dziennika Kowieńskiego":

Dawny rząd dawał wiele swobody elementom, które przeszkadzały [illegible] w pracy nad ugruntowaniem samodzielności Litwy, a nawet [illegible] do niej wrogo usposobione. [illegible] Litwy [illegible] komunistów i [illegible] Polaków. Aspiracje [illegible] Piłsudskiego [illegible] [illegible]

Dawny rząd nie zwracał uwagi na istniejące [illegible] zaznaczenie, że Litwie jest przygotowany [illegible] komunistyczny [illegible] [illegible] Przygotowania te trwały [illegible] [illegible] Pierwszy wojsko [illegible] [illegible] Kowna [illegible]

Uregulowanie przewrotu [illegible]

[illegible] utworzenie [illegible]

W sobotę 18 grudnia zostały ogłoszone następujące dokumenty: W dniu 18 grudnia [illegible]

1.

Do Prezydenta Republiki.

[illegible] Republiki [illegible] Pana [illegible] Litewskiej [illegible] podanie się do dymisji Gabinetu Ministrów z dnia 17 grudnia 1926 r. [illegible] Kowno, 17 grudnia 1926 r. /-/ M.Sleżewiczius [illegible] Prezes Ministrów Gabinetu.-

II.

Przyjmuję dymisję Gabinetu M.Sleżewicziusa.-

Kowno,17/XII.1926 r. /-/ Grinius
Prezydent Republiki.

/Kontrasygnacji premjera na akcie tymnniema.Przyp.WILBI/.-

III.

Do Pana Profesora Augustyna Woldemarasa,

Szanowny Panie,na podstawie § 47 Konstytucji Państwa Litewskiego powołują Pana na stanowisko Prezesa Ministrów i polecam Panu utworzenie Gabinetu Ministrów.-

K o w n o , /-/ Grinius,Prezydent Republiki.-
17/XII.1926.- /-/ M.Sleżewiczus,Prezes Ministrów.-

IV.

Do Pana Profesora Augystyna Woldemarasa
Prezesa Ministrów.-

Szanowny Panie,na podstawie § 15 Konstytucji Państwa zatwierdzam utworzony przez Pana 17 grudnia r.b.Gabinet przedstawiony w składzie następującym:

Prezes Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych - Augustyn WOLDEMARAS,poseł do Sejmu,Litewskiego.-
Minister Skarbu - dr.Piotr KARWIALIS,pos.do Sejmu Litewsk.
Minister spraw wewnętrznych - płk.MUSTEJKIS,
Minister Obrony Krajowej - płk.Antoni MERKIS,
Minister Oświaty - dr.Leon BISTRAS,poseł do Sejmu Lit.-
Minister Rolnictwa - agr.Jan ALEKSA,poseł do Sejmu Lit.
Minister Komunikacji - inż.Józef JANKIEWICZUS,
Minister Sprawiedliwości - prawn.Stanisław SZYLINGAS.

/-/ Grinius,Prezydent Republiki,
/-/ Prof.Woldemaras,Prezes Ministrów.-

V.

Szanowny Panie,Na podstawie § 48 Konstytucji Państwa Litewskiego mianuję dr.Antoniego Milczusa,pos.do Sejmu Litewskiego,Kontrolerem Państwa.-

/-/ Grinius,Prezydent Republiki,
/-/ Prof.A.Woldemaras,Prezes Ministrów,
/-/ Merkis,płk.ljt.Minister Obr.Krajowej.
/-/ Skorupskis,płk.Szt.Gen.Tymcz.p.ob.Szefa Szt.G

Na ostatniem posiedzeniu Gabinetu Ministrów Sleżewiczusa na którem zapadła decyzja dymisji wzięli udział ministrowie:W Pożełło , minister ~~obrony~~ spraw wewnętrznych,J.Papeczkis - minister obrony krajowej,prof.W.Czepinskis - minister oświaty, dr.J.Krikszcziunas - minister rolnictwa.-

Partyjny skład nowego rządu.-

W skład nowego gabinetu wchodzą przedstawiciele następujących stronnictw politycznych:

narodowcy:prof.Woldemaras,pułk.Mustejkis i pułk.lejt. Merkis.- Partja gospodarzy:/ukininku partja/: agr.Aleksa i inż. Jankiewiczus,chrz.dem.:dr.Bistras i dr.Karwialis; Związek gospodarzy /Ukininku sajunga/: p.Szylingas, federacja pracy: dr. Milczus.-

-11-

Przyjmuję dymisję Gabinetu [illegible]

[illegible] 17/XII.1926 r. [illegible] Gabinetu p. Ślężewiczusa.-

/-/ Grinius, Prezydent Republiki.

Kowno, 17/XII.1926 r.

/Kontrasygnacji premjera nie było wobec tymczasem. Przyp. WILBI/.-

Do Pana Prof. [illegible] Augustyna Woldemarasa.

Do Pana Profesora Augustyna Woldemarasa.

[illegible] § 43 Konstytucji Państwa Litewskiego powołuję Pana na stanowisko Prezesa Ministrów i polecam Panu utworzenie Gabinetu Ministrów.-

Kowno. /-/ Grinius, Prezydent Republiki.-
17/XII.1926.- /-/ M. Ślężewiczus, Prezes Ministrów.-

[illegible] IV.

Do Pana Profesora Augustyna Woldemarasa
Prezesa Ministrów.

Szanowny Panie, na podstawie § 15 Konstytucji [illegible]

[illegible] Ministrów [illegible] Augustyn
WOLDEMARAS, poseł do Sejmu [illegible]
Minister Skarbu - dr [illegible]
Minister spraw wewnętrznych - [illegible]
Minister Obrony Krajowej - [illegible]
Minister Oświaty - dr [illegible]
Minister Rolnictwa - [illegible]
Minister Komunikacji - inż. Józef [illegible]
Minister Sprawiedliwości - [illegible]

/-/ Grinius, Prezydent Republiki.
/-/ Prof. Woldemaras, Prezes Ministrów.-

[illegible] V.

[illegible] Szanowny Panie. Na podstawie § 48 Konstytucji Państwa Litewskiego mianuję dr. Antoniego Milčiusa, pos. do Sejmu Litewskiego, Kontrolerem Państwa.-

/-/ Grinius, Prezydent Republiki.
/-/ Prof. A. Woldemaras, Prezes Ministrów.
/-/ Merkis, płk. [illegible] Minister Obr. Krajowej.
/-/ Skorupskis, płk. Szt. Gen. [illegible]

[illegible] W ostatnim posiedzeniu [illegible] p. Ślężewiczus [illegible] ministrów [illegible] minister ochrony krajowej, prof. W. Czopinskis - minister oświaty, dr [illegible] - minister rolnictwa.-

---

[illegible] rządu.-

[illegible]

Życiorysy nowych ministrów.-

"Dzień Kowieński" N.281.-

Pułk.Mustejkis.-

Minister spraw wewnętrznych Ignacy Mustejkis urodził się w roku 1890 w gm.Wiżuńskiej,pow.Wiłkomierskiego.W r.1915 ukończywszy podchorążówkę w Piotrogrodzie zaciągnął się do szeregów rosyjskich,biorąc udział w bitwach na wschodniej widowni działań wojennych.W litewskiej służbie wojskowej czynny jest od r.1918 zrazu w I pułku W.Ks.Gedymina,~~zatem~~,jako ~~organizator~~ uczestnik walk pod Jeziorasami,zatem,jako organizator III pułku w którym przebywa do lipca r.1919 na odcinku Dynaburskim.-W r. 1919 uzyskuje nominację na stanowisko dowódcy dywizji,której przewodzi w walkach z Polakami pod Suwałkami,Oranami,Landwarowem i in.Za zasługi w walkach z bolszewikami został odznaczony krzyżem I st.Pogoni.- Ostatnio pułk.Mustejkis piastował urząd inspektora policji w kraju Kłajpedzkim.-

Pułk.Merkis.-

Minister Obrony Krajowej pułk.Merkis urodził się w r. 1887 we wsi Bajory gminy Skupiszkowskiej.Srednie wykształcenie uzyskał,złożywszy egzaminy w gimnazjum ryskiem,wyższe - na wydziale prawniczym uniwersytetu kijowskiego.Jeszcze przed wojną zaciąga się,jako ochotnik,do armji rosyjskiej.Powołany po wybuchu wojny światowej do służby wojskowej pełni obowiązki w 1915 komendanta dworca kolejowego w Kownie,Koszedarach,Kiejdanach.W 1917 r. zostaje przeniesiony na rumuński front.Za chwilą powstania armji litewskiej wstępuje do niej.Był już ministrem obrony krajowej w dwóch gabinetach poprzednich,wiceministrem w jednym.-

Agr.J.Aleksa.-

Jan Aleksa urodził się w 1879 r. w Kunieciszkach gm. Janowskiej,pow.Kalwaryjskiego.W latach 1900-1904 studjował na uniwersytecie w Moskwie nauki przyrodnicze i agronomję.W r.1904 został oskarżony o udział w ruchu politycznym i musiał się wycofać z uniwersytetu;poprzednio w r.1902 odsiadywał to samo w więzieniu w Moskwie,Warszawie,Piotrkowie,Sieradziu i Kaliszu.W latach 1914-1915 studjował na wyższych kursach rolniczych w Warszawie nauki agronomiczne i zootechniczne.-Podczas wojny wyjechał do Rosji i zamieszkał w Woroneżu,gdzie zajmował wysokie urzędy,jako specjalista hodowli bydła.W czerwcu 1918 roku powrócił do kraju i zamieszkał w Wilnie.Do chwili rewolucji jesiennej w Niemczech współpracował w piśmie rolniczem "Musu Ukis" i zajmował się wydawnictwem podręczników rolniczych.12 listopada tegoż roku został mianowany dyrektorem departamentu rolniczego.Później piastował stanowisko Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.-

Rezygnacja Prezydenta Griniusa.-

Dnia 18 grudnia r.b. Prezydent Republiki dr.Grinius oświadczył gotowość zrezygnowania ze stanowiska Prezydenta.Jak donoszą z Kowna Prezydent Grinius sprzeciwiał się dobrowolnej rezygnacji i jak brzmi depesza "Lety" przywódcy przewrotu musieli dołożyć wszelkich wysiłków,aby go do tego skłonić i w ten sposób ulegalizować przewrót.-

Wybór Prezydenta Smetony i nowego Prezydjum Sejmu.-

"Dzień Kowieński" N.281.-

W niedzielę 19 grudnia na godz.12 zostało zwołane nadzwyczajne posiedzenie Sejmu.-

Biuletyn Wschodni Nr. [illegible]

N o w o m i a n o w a n i m i n i s t r o w i e

"Dzień Kowieński" Nr. [illegible]

Płk. [illegible]

Minister spraw wewnętrznych [illegible] urodził się w roku 1890 w [illegible] pow. [illegible] ukończywszy [illegible] w Piotrogrodzie [illegible] brał udział w walkach na [illegible] W [illegible] r. 1918 [illegible] jako [illegible] w [illegible] 1919 [illegible] w walkach z Polakami [illegible] [illegible] w walkach z [illegible] policji w kraju [illegible].

Pułk. [illegible]

Minister Obrony Krajowej [illegible] urodził się w [illegible] 1887 [illegible] uniwersytet [illegible] jako [illegible] armii [illegible] w 1918 [illegible] w Kownie [illegible] 1917 r. [illegible] armii litewskiej [illegible] ministrem [illegible] Ministrem [illegible].

[illegible]

Jan [illegible] urodził się w 1879 r. w [illegible] w latach 1900-1904 studiował [illegible] r. 1904 [illegible] W latach [illegible] 1918 [illegible] w Niemczech [illegible] Ministrem [illegible].

[illegible] P r e z y d e n t a [illegible]

Dnia 12 [illegible] Prezydent [illegible] Dr. [illegible] [illegible] Prezydenta [illegible].

W [illegible] P r z y w [illegible]

[illegible]

"[illegible]" Nr. [illegible]

[illegible]

Koło gmachu parlamentu przy ul.Sejmowej i przyległych panuje niepowszednie ożywienie,na twarzach przechodniów maluje się zaciekawienia;wszędzie wzmocnione piesze i konne patrole wojskowe.Dużo ochrony wojskowej również wewnątrz gmachu sejmu.

Na sali obecni wszyscy posłowie trzech frakcyj chrz. dem. - chrz.dem. związku gospodarzy i dwaj partji gospodarzy. Ławy lewicy natomiast świecą pustkami: ani jednego posła z frakcji ludowców i socj.dem. Z pośród mniejszości narodowych są obecni:3 Polaków, 1 poseł Kłajpedzki i 1 poseł żydowski.- Za stołem prezydjalnym - sam jeden Marszałek dr.Jan Staugajtis oraz sekretarz pos.Kinder.

W loży ministerjalnej większość członków nowego gabinetu na czele z premjerem prof.A.Woldemarasem,gen.Żukauskas,dr. Karwialis,p.Szylingas i in.W loży dyplomatycznej zajmują miejsca:poseł łotewski p.Bałodis,poseł litewski w Berlinie p.Sidzikauskas,Dyrektor Departamentu M.S.Z.dr.Szaulis,p.Yczas oraz członkowie ciała dyplomatycznego.Miejsca dla publiczności szczelnie wypełnione,przeważnie wojskowymi,stół dla korespondentów - obleżony przez przedstawicieli pism krajowych i zagranicznych, wśród których między innemi współpracownik pisma faszystowskiego "Popolo d Italia" p.Susteer bawiący w przejeździe w Kownie.-

O godz.1 min.50 Marszałek dr.J.Staugajtis otwierając posiedzenie odczytuje akt rezygnacji Prezydenta Republiki dr. K.Griniusa oraz pismo o swem ustąpieniu ze stanowiska Marszałka Sejmu,poczem ogłasza porządek dzienny posiedzenia,zawierający dwa punkty:

1. Obiór Marszałka Sejmu;
2. Obiór Prezydenta Republiki;

Na Marszałka Sejmu zostają wystawione trzy kandydatury:pos.Stulginskisa /zw.gosp./,Krupawiczusa /ch.d./ i Starkusa /ch.d./.Dwaj ostatni cofają swe kandydatury,wobec czego pozostaje pos.A.Stulginskis,który większością 33 głosów przy 8 kartkach pustych zostaje obrany na Marszałka Sejmu.-

Pos.Stulginskis zajmuje fotel Marszałka,poczem w krótkich słowach dziękuje za wybór i przyrzeka zupełnie bezstronnie pełnić swe obowiązki.

Następuje drugi punkt porządku dziennego: obiór Prezydenta Republiki.Marszałek odczytuje procedurę wyborów,poczem następuje imienne tajne głosowanie,którego wynik jest następujący:

W posiedzeniu bierze udział 42 posłów:podano 40 kartek na pos.Smetona oddano 38 kartek,2 są puste i 2 posłowie w głosowaniu udziału nie brali.

Pos.Antoni SMETONA zostaje wybrany na Prezydenta Republiki.Obiór ten posłowie i publiczność wita długotrwałemi oklaskami.-Następuje uroczysta przysięga nowoobranego Prezydenta na wierność Konstytucji-Na salę wchodzi J-Eks.Metropolita Litewski Arcybiskup Skwireckis w asyście ks.kan.Szaulisa.Trzej oficerowie /lotnik i dwaj kawalerzyści/ trzymają sztandar Republiki Litewskiej,przy którym Prezydent Smetona odczytuje tekst przysięgi,którą przyjmuje ubrany w mitrę arcybiskup.-

Po zakończeniu ceremonji posłowie i publiczność powstają z miejsc,odśpiewują hymn narodowy, poczem następuje na cześć Prezydenta głośne,kilkakrotne "Walio".Marszałek zarządza 5-minutową przerwę.Posłowie składają gratulacje nowoobranemu Prezydentowi,który zatem opuszcza Sejm i w asyście eskorty honorowej udaje się do Pałacu Prezydenta.Po przerwie Marszałek zgłasza wniosek zamknięcia obecnej sesji sejmowej,który to wniosek zostaje przyjęty.Posiedzenie zostaje zamknięte,następne - tego samego dnia o godz-3 min-30 pp.

x x
x

Drugie zwyczajne posiedzenie Marszałek otwiera ok.godz 4-ej p.p.Jak zwykle na początku każdej nowej sesji,na porządku dziennym figuruje:

1/ Wybory Prezydjum Sejmu,
2/ Utworzenie komisyj sejmowych.-

Najciekawszy moment minął - publiczności więc na sali pozostaje już bardzo mało.Część posłów również rozeszła się.Loża ministerjalna i dyplomatyczna - puste.Ławy lewicy /lud.i soc. dem./w dalszym ciągu puste.Dopiero w środku posiedzenia wchodzą dwaj posłowie ludowcy Z.Toluszys i dr.Staugajtis,którzy nie biorąc udziału w obradach zostają jednak do końca.- - -

Koło gmachu [illegible] przy ul. [illegible] [illegible] się tłum-
[illegible] niemieckie [illegible], [illegible] przed [illegible]
się [illegible] pierwsze [illegible]
wojskowe. [illegible]

Na sali obrad [illegible] [illegible]
dent. - [illegible] [illegible] gospodarzy.
[illegible] i [illegible] ani [illegible] z Pruss
[illegible] Z racji [illegible] są obec-
ni: [illegible] i poseł [illegible] - Za stołem
prezydialnym - [illegible] Jan [illegible] oraz sekre-
tarz pos. [illegible]

W loży [illegible] wielkość członków nowego parla-
mentu [illegible] prof. A. [illegible] gen. [illegible]
[illegible] i inż. W. [illegible] dyplomatycznej [illegible]
[illegible]
[illegible] Dyrektor Departamentu [illegible]
[illegible] dla publiczności [illegible]
[illegible] dla korespondentów
[illegible]
[illegible]
[illegible] w przededniu w Kownie.

O godz. 1 min. 59 [illegible] otwarcie
posiedzenia [illegible] Prezydenta Republiki [illegible]
[illegible]
[illegible] porządek dzienny posiedzenia, zawierający
dwa punkty:

1. Wybór Marszałka Sejmu;
2. Wybór Prezydenta Republiki.

Na marszałka Sejmu zostają wysunięte trzy kandydatury:
[illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible]
[illegible] oddano [illegible] głosów
[illegible]
[illegible]

Pos. [illegible] zajmuje fotel marszałka i [illegible]
[illegible] dziękuje za wybór i przyrzeka [illegible]
[illegible] obowiązki.

Następnie drugi punkt porządku dziennego [illegible]
[illegible] Marszałek [illegible]
[illegible]

W posiedzeniu bierze udział [illegible] posłów [illegible]
[illegible] oddano [illegible] kartek, 2 są puste i 12 posłów w głoso-
waniu udziału nie brali.

Pos. Antoni SLETONA zostaje wybrany na Prezydenta
Republiki. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Po zakończeniu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

* * *

[illegible] posiedzenie [illegible]
[illegible]
[illegible]:

1/ Wybory Prezydium Sejmu.
2/ Utworzenie komisji sejmowych.-

[illegible] - publiczności [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Po odbiorze pos.A.Stulginskisa na Marszałka Sejmu następuje obiór I Wicemarszałka:Wyniki głosowania następujące: w posiedzeniu bierze udział 35 posłów,głosuje 33, 28 głosów otrzymuje ks.Krupawiczus /ch.d./,który też zostaje I Wicemarszałkiem.

Na II Wicemarszałka zostają zgłoszone dwie kandydatury:pos.Ambrozajtisa /fed.pracy/ i Turauskasa /ch.d./,który się zrzeka.Wyniki głosowania są następujące:W posiedzeniu bierze udział 37 posłów,podano 32 kartki,z których 4 puste,28 zaś na posła Ambrozajtisa,który zostaje II Wicemarszałkiem Sejmu.-

Na pierwszego sekretarza zgłoszono trzy kandydatury: pos.Masilunasa /ch.d./,pos.Kindera /fr.niem./ i pos.Ładygowej /ch.d./,która się zrzeka.Z pierwszych dwóch kandydatów na 36 podanych kartek,z których trzy puste,pos.Kinder otrzymuje 4 głosy,pos.Masilunas - 29,wobec czego zostaje pierwszym sekretarzem

Na drugiego sekretarza zgłoszono również trzy kandydatury: pos.Milbrechta /fr.niem.kł./pos.Ładygowej /ch.d./ i pos. Joczysa /f.d./.Dwaj pierwsi zrzekają się.Z 31 podanych kartek,z których 5 jest pustych,16 otrzymuje pos.Joczys,który zostaje drugim sekretarzem.

Wpływa wniosek zamknięcia posiedzenia,który zostaje przyjęty.Termin następnego posiedzenia zostanie ogłoszony osobno

N a s t ę p n e   p o s i e d z e n i e   S e j m u .-

Z kół sejmowych komunikują,że odbycie następnego posiedzenia Sejmu przed Bożym Narodzeniem nie jest przewidziane-.

K o m u n i k a t y   z   20 - 22   g r u d n i a   r . b.

Zwolnienie internowanych.-

W sobotę 18 grudnia o godz.12 wszyscy aresztowani i internowani Ministrowie b.Gabinetu p.Sleżewiczusa zostali zwolnieni.Jednocześnie zwolniono internowanych b.członków Prezydjum Sejmu oraz aresztowanych Gubernatora Kraju Kłajpedzkiego p.Załkauskasa i socjaldemokratów pos.Purenasową i pos.Galinisa.-

Zmiany w administracji.-

Nowy minister spraw wewnętrznych płk.Mustejkis objął już urzędowanie.W dniach najbliższych należy się spodziewać,iż zajdą zmiany ~~xx~~ w administracji oraz na stanowiskach urzędników wyższych Ministerstwa.Jak dowiaduje się "Idische Stimme" dyrektorowi Departamentu Ochr.Obywat.Danauskasowi,przedłożono,by pozostał na swym urzędzie.To samo pismo podaje o zmianach w Ministerstwie Skarbu.Mają być usunięci ze stanowisk Dyrektor Departamentu Skarbu Jaksztermis,oraz referenci Staugajtis i Kuźminskas oraz urzędnicy Leonas i Mankauskas.Dzienniki ryskie donoszą z Kowna,że na Litwie są dokonywane obecnie zmiany w administracji.Między innemi zostali usunięci naczelnicy powiatu w Szawlach,Telszach,Rosieniach i Rakiszkach.-

Nominacje.-

Szefem Sztabu Generalnego został mianowany pułk.Skorupskis,b.dowódca 1 pułku piechoty.Jest kawalerem 2-ch Krzyżów Pogoni,ukończył Akademję Wojskową w Czechosłowacji.-

Na wojennego dowódcę kolei żel.w Libawie otrzymał nominację b.komendant wojenny m.Kowna pułk.lejt.Braziulewiczus.-

Naczelnikiem policji politycznej został p.Bronisław Weżis.

Redaktorem "Lietuvy" został dr.K.Jokantas,pomocnikiem redaktora M.Bagdonas.Reszta członków redakcji pozostaje ta sama. Prasa ryską donosi z Kowna, że dotychczasowy delegat litewski do rokowań handlowych z Rosją Purvckis został mianowany redaktorem urzędowej "Lietuvy".-

Po odczytaniu [illegible] Sejmu [illegible]

[illegible]

Na II [illegible]

[illegible]

N a s t ę p n e   p o s i e d z e n i e   S e j m u .

[illegible] posiedzenia Sejmu przed Bożym Narodzeniem nie jest [illegible]

K r o n i k a   k r a j u   z   20/XII - 22 [illegible]

Zwolnienie internowanych.-

W sobotę 18 grudnia o godz.12 [illegible] aresztowani i in[illegible] [illegible] zwolnie[illegible] [illegible] internowanych [illegible] Gubernatora Kraju [illegible]

Zmiany w administracji.-

Nowy minister [illegible]

[illegible]

Nominacje.-

[illegible]

Wezwanie.

[illegible]

Aresztv i rewizje.Ofiarv.-

Aresztv i rewizje w Kownie wśród osób,podejrzanych o komunizm trwają nadal.Ogółem aresztowano 300 przeszło osób.Część aresztowanych została odstawiona do więziania.Wśród aresztowanyc szereg wybitnych działaczy robotniczych,którzy niedawno zostali zwolnieni z więzienia.-

Urzędnicy policji politycznej aresztowali znanego prowokatora Poworotnikowa,który ostatnio opublikował w "Lietuvos Zinios" szereg rewelacyj co do swej działalności przed wyborami do obecnego Sejmu.-.-

Aresztowani zostali wszyscy członkowie redakcji komunistycznego pisma "Przedstawiciel robotników",które wychodziło legalnie.Wśród aresztowanych znajduje się wybitny działacz komunistyczny "Czernych".-

Według informacyj prasy ryskiej zostali oddani pod sąd polowy b.naczelnik sztabu generalnego Szkirpa i komendant kowieńskiej policji politycznej.-

Wbrew dotychczasowym informacjom,jak dowiaduje się łotewska gazeta "Jaunakas Zinas" "bezkrwawa" rewolucja pociągnęła jednak za sobą kilka ofiar.W piątek rano,gdy oficerowie zbuntowani zbliżyli się do pałacu Prezydenta warto złożona z dwóch żołnierzy dała hasło "stój".Przywódca zbuntowanych szedł mimo to dalej.Padły strzały i przywódca ów runął ciężko na ranny na ziemię.Wkrótce zmarł i w sobotę wieczorem z honorami wojskowymi został pochowany.Drugą ofiarą jest poseł socjal-demokratyczny dr Pajanjis,na którego najechało auto sztabu generalnego,gdy w drodze podążał natychmiast po zamachu aleją Wolności.W kołach wojskowych zapewniają,że kilku aresztowanych "udało się raju" czyli innemi słowy zostało rozstrzelanych.Tem wyjaśnić sobie można liczne strzały,jakie rozlegają się w mieście.-Sztab generalny zakomunikował,że aresztowani socjalni-demokraci wypuszczeni zostali na wolność.W rzeczwistości tylko część socjalnych-demokratów wypuszczona została z więzienia.-

Aeroplany na usługach służby informacyjnej.-

W sobotę litewskie samoloty wojskowe rozrzucały nad szeregiem miasteczek w prowincji oraz nad pograniczem komunikaty o wypadkach w Kownie oraz rozporządzenia nowej władzy.-

Zaprzeczenie wiadomości prasy zagranicznej o walkach na Zielonej Górze.-

Przedstawicielstwo litewskie w Berlinie opublikowało komunikat,który prostuje wiadomości,jakie rozpowszechniała prasa zagraniczna,iż jakoby 2 pułk litewskie przeszedł na stronę k komunistów i w Kownie na Zielonej Górze stoczono walki.Pozatem komunikat przedstawicielstwa demontuje również wiadomości angielskie o strajku generalnym w Litwie.-W Litwie zaznacza komunikat panuje całkowity spokój i porządek nie został zakłócony.-

Prasa ryska o wysłanniku Sowietów.-

Prasa ryska donosi,że na kilka dni przed przewrotem litewskim przybył do Kowna na specjalne zlecenie III.ej międzynarodówki jeden z przywódców komunistów litewskich Mickiewiczius który posiadał podobno instrukcje urządzenia powstania komunistycznego na Kowieńszczyźnie jeszcze przed Bożym Narodzeniem. Mickiewiczius ukrył się podobno obecnie w lokalu sowieckiego poselstwa w Kownie.Bezpośrednio po dokonaniu zamachu stanu,dowódca garnizonu kowieńskiego pułk.Grigalunas-Głowackis zamierzał wtargnąć do sowieckiego poselstwa i aresztować Mickiewicziusa w obawie,w obawie jednak wywołania powikłań dyplomatycznych zamiaru tego zaniechał.-

Areszty i rewizje.Ofiary.-

Areszty i rewizje w Kownie wśród osób, podejrzanych o komunizm trwają nadal. [illegible] aresztowanych zostało odstawione do więzienia [illegible] zwolniono z więzienia.-

[illegible]

Aresztowani zostali wszyscy [illegible]

[illegible]

Aeroplany na usługach służby informacyjnej.-

W sobotę litewskie aeroplany [illegible]

[illegible]

[illegible]

Przedstawicielstwo [illegible]

[illegible]

[illegible]

Powrót delegacji litewskiej z Moskwy.-

Prasa ryska donosi z Kowna,że litewska delegacja do rokowań handlowych z ZSSR na święta Bożego Narodzenia przybędzie z Moskwy do Kowna.Jak długo potrwa z tego powodu przerwa w rokowaniach narazie niewiadomo.-

Represje prasowe.-

Według ostatnio otrzymanych wiadomości z Kowna Plechawiczus miał uprzedzić redakcję "Lietuvos Zinios" /organ laudininków/,że pismo zostanie skonfiskowane wrazie powtórzenia się napaści na nowy rząd litewski.-

Pogłoski o terrorze ludności Polskiej w Litwie.-

Jak donoszą z pogranicza,w niedzielę 19 b.m. w Litwie w gminach graniczących z Polską policja litewska przy pomocy szaulisów rozpoczęła aresztowania polaków.Między innemi aresztowano właściciela dworu po-Szyrwincie w okolicy miasteczka Szyrwint,znanego działacza polskiego p.Stanisława Koskę.-

Wyjazd zagranicę Pożełły i Sleżewiczusa.-

Donoszą z Kowna,że Sleżewiczus wyjechał zagranicę podobno w celach kuracyjnych.Również wyjechał jakoby zagranicę minister spraw wewnętrznych Pożełło.Były Prezydent Grinius zamierza rzekomo zaprzestać brania udziału w życiu politycznem i wyjeżdża do Ameryki.-

Rozporządzenie dotyczące posiadania broni.-

Komendant miasta opublikował dziś rozporządzenie wed ług którego mieszkańcy winni w ciągu 48,godzin oddać broń względnie otrzymać pozwolenie na ~~na~~ jej posiadanie.Właściciele wszystkich sklepów broni w ciągu 48 godzin winni zakomunikować komendanturze o ilości i gatunkach posiadanej na składzie broni.-

Stanowisko laudininków i socjal-demokratów.Domniemana większość rządowa oraz pozyskiwanie głosów polskich i kłajpedzkich.-

"Echo" kowieńskie donosi,że w Sejmie litewskim odbyło się przy drzwiach zamkniętych posiedzenie frakcji laudininków.Po posiedzeniu leader frakcji Toluszis zakomunikował korespondentowi wymienionego dziennika,że laudininkowie uczestniczyć będą znowu w posiedzeniach Sejmu.Taktykę swą frakcja uzależnia od treści deklaracji rządowej.Z nowym rządem laudininkowie nie są związani i pozostawiają sobie całkowitą swobodę działania.W każdym razie taktyka partji będzie zmierzała do zapobiegania wszelkim walkom wewnętrznym.Pogłoski o rozłamie w partji nie znajdują potwierdzenia.Według ~~ostatnich~~ ostatnich wiadomości frakcja laudininków zdecydowała się przyjąć udział w posiedzeniach sejmu.Partja ta łącznie z socjaldemokratami stanowić będzie opozycję w stosunku do obecnego rządu.-

"Jaunakas Zinas" zamieszcza rozmowę z jednym z posłów lewicowych z sejmu litewskiego,który oświadczył:Obecnie,kiedy przewrót został już dokonany,najważniejszą jest kwestja jak silne są podstawy nowego regimeu.Jeżeli weźmiemy sejm to w najlepszym razie gabinet Woldemarasa z 85 będzie miał 35 głosów-Obecnie są prowadzone rokowania z 6 przedstawicielami Kłajpedy,ale czegóż żądają przedstawiciele Kłajpedy.Prawie całkowitej niepodległości tego terytorjum - i to będą musieli dawać ludzie,którzy zawsze walczyli nawet przeciw autonomji Kłajpedy.-Jeżeli rząd uzyska głosy Kłajpedzian, to i tak nie będzie miał jeszcze ~~więk~~większości.Będzie mu brakowało conajmniej dwuch głosów.Tych głosów poszukuje rząd u Polaków i u Żydów.Jednak o ile wiadomo te

---

Powrót delegacji litewskiej z Moskwy.-

Prasa litewska donosi z Moskwy, że [illegible] delegacji do rokowań handlowych z ZSSR na świeżo [illegible] podpisania umowy [illegible] z Moskwy do Kowna. Jak długo [illegible] z tego powodu przerwa w rokowaniach na razie niewiadomo.-

Represje prasowe.-

Według ostatnich otrzymanych wiadomości z Kowna [illegible] zawieszenie redaktora "Lietuvos Žinios" /organ ludowców/ [illegible] przeszła się na nowy rząd litewski.-

Pogłoski o terrorze ludności polskiej na Litwie.-

Jak donoszą z pogranicza, w nocy z dnia 19 b.m. w Litwie [illegible] z Polską polityczni litewscy [illegible] aresztowania polaków [illegible] aresztowano [illegible] dworu [illegible] Szyrwinty [illegible] p. Stanisława Kowka.-

Wyjazd z Kowna Pożeiki i Slezeviciusa.-

Donoszą z Kowna, że Slezevicius wyjechał za granicę, podobno [illegible] wyjechał [illegible] Pożeiko [illegible] Frontu [illegible] do Ameryki.-

Rozporządzenie dotyczące posiadania broni.-

Komendant miasta opublikował dziś rozporządzenie według którego mieszkańcy winni w ciągu 48 godzin oddać broń [illegible] oraz pozwolenia na jej posiadanie. Jednocześnie wszystkich [illegible] broni w ciągu 48 godzin winni zakomunikować komendanturze o ilości i gatunkach posiadanej na składzie broni.-

Stanowisko ludowców i social-demokratów. Domaganie się na [illegible] rządowa oraz porozumienia [illegible] polskich i [illegible] polskich.-

[illegible]

[illegible] tego [illegible] do obecnego rządu.-

[illegible] że [illegible] z Kowna [illegible] nowego rządu [illegible] z 35 [illegible] Prawie całkowity [illegible] to będą musieli [illegible] Litwy [illegible] nie będzie [illegible] u Polaków i u Żydów. Jednak o ile [illegible]

partje żądają bardzo wysokiej zapłaty.Polacy żądają wstrzymania reformy agrarnej,a Żydzi - stawiają duże wymagania w dziedzinie szkolnictwa.Co do reformy agrarnej to niektórzy członkowie obecnego rządu solidaryzują się z temi żądaniami.Jeżeli w ten sposób zostanie osiągnięte porozumienie,to parlamentaryzm na Litwie można byłoby uważać za uratowany.Jeżeli gabinet uzyska większość,to postara się podzielić się władzą z laudininkami.O ile rząd pójdzie po tej drodze,w takim razie stanie się to,co normalną drogą powinno było stać się za miesiąc lub dwa.Jeżeli laudininkowie do rządu nie wejdą,wtedy przewrót będzie się pogłębiał,to znaczy Sejm będzie musiał być rozwiązany,nastąpią nowe wybory i t.d.Czy nowe wybory do parlamentu dadzą się więcej głosów obecnemu rządowi - o tem należy wątpić,ponieważ większość narodu nie solidaryzuje się z wypadkami,i jak wykazują ostatnie wybory idzie w kierunku lewym.-

Według informacyj agencji Telegraphen Union premjer litewski prof.Woldemaras miał zaprosić podobno przywódców frakcji sejmu kłajpedzkiego.Premjer zamierza podobno rozpocząć z przedstawicielami sejmu kłajpedzkiego rokowania,między innemi w sprawie zmian w dyrektorjacie-Według dalszych doniesień sejm Kłajpędzki odroczył się na czas nieograniczony.-

"Dzień Kowieński" podaje:Obiegają pogłoski,iż rząd zamiarza prowadzić rozmowy z frakcjami sejmowemi polską,niemiecką i żydowską, co do poparcia nowego rządu.O ile pomienione frakcje zechcą poprzeć gabinet Woldemarasa,wówczas uzyska on absolutną większość w Sejmie.Tymczasem z 85 ogólnej ilości głosów rząd rozporządza obecnie:30 głosami frakcji chrz.dem. zw.gospod. i fed.pracy, 3 gł. narodowców i 2 gł.partji gospod.razem 35 głosów

Trzy wywiady z prof. Woldemarasem.

Premjer Woldemaras w wywiadzie udzielonym korespondentowi "Jaunakas Zinas" oświadczył między innemi co następuje:

O ile chodzi o stosunek do Rosji sowieckiej to ratyfikowany już traktat sowiecko-litewski pozostanie w mocy i będzie szanowany przez nowy rząd.Rokowania nawiązane z polecenia starego rządu będą nadal prowadzone przez naszego delegata w Moskwie Purvckisa.Zobowiązania gospodarcze zostaną również przez nas przyjęte,o ile ich warunki okażą się możliwemi do przyjęcia.Żadne zmiany polityki litewskiej w stosunku do Polski nie są przewidziane.Zresztą pomiędzy Polską i nami stosunki wogóle nie istnieją i ich nawiązanie nie leży w mocy Litwy.Wszyscy wiedzą Rozstrzygnąć tej kwestji siłą nie możemy i do tego rozstrzygnięcia Litwa nigdy się nie ucieknie.Inicjatywa znajduje się w ręku Polski.Nowy rząd powita życzliwie wszelki krok ze strony Polski w kierunku zlikwidowania konfliktu i ustanowienia przyjaznych stosunków.-

"Vossische Ztg" ogłasza następujący wywiad z Woldemarasem:

Na zapytanie,jakie jest stanowisko rządu litewskiego wobec państw sąsiednich,Woldemaras oświadczył:Przewrót w małym tylko stopniu oddziałał na dotychczasowy kierunek polityki zagranicznej Litwy.Rząd litewski przywiązuje jaknajwiększe znaczenie do utrzymania stosunków przyjaźni z Niemcami.Woldemaras spodziewa się,że kwestja Kłajpedy zostanie ostatecznie rozwiązana na zasadzie porozumienia,którego podstawę stanowić mają trwalsze momenty zbliżenia wzajemnego.Z Rosją łączy Litwę wspólne jej stanowisko wobec Polski.Rokowania gospodarcze,które od dwuch miesięcy toczą się w Moskwie zakończone zostaną pomyślnym wynikiem.Znamiennemi były - jak zaznacza Vossische Ztg" zwłaszcza wynurzenia Woldemarasa na temat stosunku Litwy do Łotwy i Estonji.O ściślejszych z temi państwami sojuszach w jakimkolwiek bądź kierunku nie może być,według Woldemarasa mowy, dopóki ich orjentacja polityczna kierować się będzie na stronę Polski,Litwa bowiem nie może paktować z krajami,które szukają sobie przyjaciół w Warszawie.-

Przechodząc do spraw natury wewnętrzno.politycznej premjer stwierdził,że pierwszem dążeniem nowego rządu będzie stworzenie silnej koalicji parlamentarnej przy współudziale mniejszości narodowych lub socjalistów ludowych.-Najcięższy jest kryzys w dziedzinie administracji państwowej.Rząd zamierza pozatem w najbliższej przyszłości zająć się przygotowaniem przedłożenia ustawowego w sprawie mniejszości narodowych oraz unormowania przepisów prasowych.-

Premjer prof.Woldemaras dnia 20 grudnia o godz.7.ej wiecz.

udzielił wywiadu przedstawicielom prasy zagranicznej.-

Przyczyny przewrotu - powiedział minister - trzeba szukać w stosunkach wewnętrzno-politycznych Litwy.Obalony rząd był oparty na sztucznych parlamentarnych kombinacjach.Składał się on z socjaldemokratów,laudininków, i mniejszości,którym były dane bardzo daleko idące,ale bardzo niewyraźne ~~przyrzeczenia~~ obietnice.Opinja publiczna Litwy była zaniepokojona nadmiernemi przywilejami mniejszości.Z drugiej strony skrajnym elementom była dana swoboda zajmowania się propagandą,która podważyła podwaliny państwa.Te elementy otwarcie przygotowywały się do zagarnięcia władzy państwowej w swoje ręce.Robota ich budziła uzasadnione podejrzenie,że przygotowywane powstanie,mogłoby być pretekstem do polskiej interwencji na Litwie.Wszyscy,którzy znają stosunki litewskie są przekonani,że bolszewikom nigdy by się nie udało utrzymać u władzy,choćby przez krótki czas.Z drugiej jednak strony,gdyby oni próbowali stworzyć na Litwie republikę sowiecką,byłaby ona natychmiast obalona dzięki wmieszaniu się Polski.Wszyscy wiedzą,że w 1920 roku Polska odebrała Litwie jej stolicę - Wilno i część litewskiego terytorjum inscenizując zamach gen.Żeligowskiego.Od wiosny w Polsce znalazł się u władzy znowu Piłsudski.

On i teraz jeszcze marzy o przyłączeniu Litwy do Polski.Rząd Sleżewiczusa otwarcie tolerował działalność bolszewików na Litwie.Można mu było zarzucić uprawianie "Kiereńszczyzny" W ciągu ostatniego tygodnia kiedy przygotowania bolszewików stały się oczywistemi,rząd nic nie robił,ażeby zapobiec tej akcji.Przeciwnie stracił on wszelki autorytet w oczach narodu, tłumiąc z użyciem sił zbrojnych manifestację studentów przeciw bolszewizacji i polonizacji Litwy.Litewska armja zawsze z wielką uwagą śledziła za niebezpieczeństwami grożącemi niezależności Litwy ze strony Polski.Kiedy groźba polskiej interwencji wyraźnie się zarysowała armja postanowiła wystąpić aktywnie.Prócz tego były jeszcze i inne powody,które przyczyniły się do wybuchu powstania,mianowicie korupcja,bezrobocie i tchórzliwość jaka się przejawiała w całej polityce rządu.Przewrót odbył się w najzupełniejszym porządku i z nadzwyczajną szybkością.To przedewszystkiem wskazuje na krótkowzroczność obalonego rządu i jego izolowanie.

Konsekwencje przewrotu będą bardzo głębokie.Wszyscy rozumieli konieczność rewizji obecnej litewskiej konstytucji,w kierunku wzmocnienia rządu i uczynienia do zdolnym do pracy.Program nowego rządu mogę scharakteryzować w paru słowach:Pracować, pracować i jeszcze raz pracować.Przechodząc do omawianią polityki zewnętrznej Woldemaras podkreślił,że w tym kierunku zmiany będą daleko mniejsze niżeli w polityce wewnętrznej.-

Przewrót będzie miał dość doniosłe konsekwencje o ile chodzi o litewsko-polskie wzajemne stosunki.Polacy będą musieli się wyrzec metod,których trzymali się do tej pory i szukać nowych dróg któreby prowadziły ku porozumieniu z Litwą.Żądania Litwy,które były postawione Polsce już wcześniej są minimalne i nowy rząd ich zmienić nie może.Prowadzone z Polską rokowania dowiodły,że Polska życzeń litewskich uwzględnić nie chce.Głos ma Polska.

Stosunki z Niemcami pozostają bez zmiany.W stosunku do Kłajpedy nowy rząd będzie się starał opierać swoją politykę bardziej na wzajemnem porozumieniu niż na podstawie pisanej konstytucji.-

---

Przechodząc do [illegible] stwierdził, że [illegible] nowego rządu będzie [illegible] koalicji [illegible] narodowych [illegible] w najbliższej przyszłości [illegible] przepisów prasowych.-

---

Premier prof. Woldemaras dnia 20 grudnia o godz. 7.45 wiecz. udzielił wywiadu przedstawicielom prasy zagranicznej.-

Przyczyny przewrotu - powiedział minister - [illegible] w sferach [illegible] litewskich [illegible] był [illegible] oraz socjaldemokratów, ludzi [illegible] bardzo daleko idące [illegible] obietnice. [illegible] Litwy [illegible] nie [illegible] zasady [illegible] że elementy [illegible] niecie [illegible] rząd [illegible] Polski [illegible] Litwie [illegible] Polski [illegible] 1920 roku [illegible] Wilno i [illegible] Piłsudski.

Od 1 [illegible] Rząd Sleżewiczusa [illegible] Litwie [illegible] nie [illegible] rząd nie [illegible] Litwy [illegible] Polski [illegible] armii [illegible] które [illegible]

Jeżeli [illegible] Kowna [illegible] Kowno [illegible]

Przyczyny [illegible] Polsce [illegible] polsko [illegible] rząd [illegible] Polską [illegible] Polska.-

Stosunki z Niemcami [illegible] nowy rząd [illegible] dzieli [illegible]

Dążenie do wynalezienia sposobu nawiązania ściślej współpracy między Litwą,Łotwą i Estonją jest politycznem romantyzmem.Jest to czynnik,który ma bardzo mała realnych podstaw. Dalej minister powiadział:Rosja i Polska nie mogą być przyjaciółmi,dlatego też Litwa powinna stać po stronie Rosji.Interesy Łotwy i Estonji różnią się od interesów Łotwy.Dlatego jest rzeczą zupełnie normalną,że oba te kraje od samego już początku kroczyły tą samą drogą co i Polska.Ale kto idzie do Warszawy - podkreślił Woldemarasx - mx ten nie może rozliczać na Litwę.Może być coprawda mowa o zbliżeniu gospodarczem między Litwą a Polską,jednakże nie w tak silnej mierze,jak się tego częstokroć o. oczekujex.Również o ile chodzi o stosunki gospodarcze z państwami bałtyckiemi nie można oczekiwać nadzwyczajnego zbliżenia ponieważ gospodarcze stosunki zawsze znajdują się wyzwiązku z politycznemi.Na pytanie,czy nie grozi Litwie niebezpieczeństwo z ze strony Rosji,minister odpowiedział,że ten problemat ma charakter teoratyczny.Być może kiedyś taka groźba rzeczwiście zaistnieje,ale w danej chwili mamy do czynienia z większą groźbą ze strony Polski i z tą groźbą trzeba się liczyć w pierwszym rzędzie.-

G ł o s y p r a s y n i e m i e c k i e j i s o w i e c k i e j .-

"Vossiche Ztg" podaje,iż polskinkorpus obrony pogranicza w Wileńszczyźnie jest przegotowany do działań wojennych.W poniedziałek odbędzie się w Warszawie u Marszałka Piłsudskiego narada oficerów wyższych stopni wojskowych dla powzięcia kroków "w celu zabezpieczenia ochrony państwą".- Komunistyczna "Rotte Fahne" uważa wypadki kowieńskie,jako angielską korektę ostatnich wyników wyborów na Litwie, które umożliwią prowadzenie przyjaznej polityki względem ZSSR".

Redaktor naczelny "Berliner Tageblatt" T.Wolff zamieszcza dnia 21.XII.r.b. artykuł w którym polemizuje z "Sowieckoj Ekonomiczeskoj Żiźniu"która stwierdza,że w Moskwie obawiają się aby nacjonalizm polski korzystając z obecnej sytuacji nie sięgnął po Litwę i Kłajpedę.- Być może - pisze Wolffa - że pesymizm ten jest nieuzasadniony,w każdym razie stwierdzić należy,że gmac sowiecko-litewskiego paktu przyjaźni w 10 tygodni po jego wznie sieniu runął.Reduta;którą Moskwa budowała w Kownie już nie istnieje.Podobnie jak polityka byłych Niemiec cesarskich z 1914 r. taktyka Moskwy i to nietylko na Litwie opiera się na ruchomem podłożu.-

"Izwiestja" omawiając wypadki w Litwie oświadczają,że wydarzenia litewskie mogą zachwiać niepodległością Litwy.Polska, a być może i inne państwa umaczały w tem swoje palce.Imperjalistyczne elementy polskie dążyły do usunięcia rządu Sleżewiczusa,który przez traktat z Radą związków położył kres izolacji Litwy.Po rewelacja w lipcu prasy sowieckiej o czynionych przygotowaniach przeciwko Litwie,rząd polski poczynił przygotowania do zamachu stanu w Litwie,aby stworzyć warunki do planowanej ekspansji na Wschodzie i zlikwidowania niepodległości Litwy.Polski sztab generalny wszedł w kontakt z elementami opozycyjnymi wobec rządu Sleżewiczusa i wspólnie z nimi przygotował przewrót.Pomiędzy przedstawicielami rządu polskiego a litewską prawicą w różnych miastach europejskich odbywały się swego czasu rokowania Najpopularniejsi politycy litewski Woldemaras i Smetona zostali chytrze wciągnięci do przewrotu aby później,gdy już nie będą potrzebny usunąć ich z widowni.Artykuł kończy się stereotypowem zapewnieniem,że Sowiety nie będą mogły przyglądać się spokojnie pochłonięciu Litwy przez Polskę.-

I n s p e k t o r g e n e r a l n y Z u k a u s k a s o s t s t a n o w i s k u P o l s k i .-

Według doniesień prasy łotewskiej z Kowna generalny inspektor Żukauskas udzielił wywiadu,w którym miał stwierdzić,że Polska nie ma widocznie agresywnych zamiarów i jest zdecydowana na politykę wyczekiwania.

O ś w i a d c z e n i e m i n i s t r a M e r k i s a.-

Dn. 20 grudnia litewski minister obrony krajowej płk. Merkis w wywiadzie prasowym, udzielonym korespondentowi "Siewodnia" oświadczył co następuje:

Przewrót nastąpił spontanicznie. Pozycja starego rządu tak dalece nie odpowiada interesom państwa, że wywołała najpoważniejsze obawy o przyszłość kraju.

Na oczach wszystkich mieszkańców Litwy komuniści organizowali się, uzbrajali i otwarcie głosili, że ujmą władzę w swoje ręce. Tymczasem rząd patrzył przez palce na wszystko i uspokajał ludność gołosłownemi oświadczeniami, że nic się nie dzieje.

Żądania komunistów stawały się coraz bardziej bezczelnemi, a rząd czynił im jedno ustępstwo za drugiem. Komuniści uważali, że na Litwie jeżeli nie dziś to jutro trzeba będzie dokonać rzezi, nawet w tym wypadku, gdyby im się nie udało utrzymać władzy w swem ręku.

Przewrót bolszewicki na Litwie był przyczyną skomplikowania sytuacji państw bałtyckich, co szłoby na rękę Sowietom, które muszą koniecznie stwarzać pozory zbliżania się światowej rewolucji.

Wszyscy obywatele Litwy, którzy myślą państwowo z entuzjazmem i radością powitali przewrót. Armja przyjęła zmiany zupełnie spokojnie. Nietylko nie było przelewu krwi, ale nigdzie nie zarejestrowano najmniejszych nawet wypadków. Plany komunistów są zrujnowane i nie mogą oni mieć nadziei, aby w najbliższej przyszłości udało się im coś podobnego zorganizować.

Nowy rząd b?dzie prowadził energiczną i bezwzględną walkę z komunizmem.

W końcu minister skonstatował, że na granicach Litwy panuje spokój.-

W y w i a z G r i g a l i u n a s e m - G ł o w a c k i s e m.- Pułkownik Grigaliunas-Głowackis udzielił korespondentowi dziennika "Latvis" następujących wyjaśnień:

"Przewrót był przygotowany dawno, bo już od lipca r.b. Należy przyznać, że taktykę pożyczyliśmy u komunistów, a mianowicie przewrót był dokonany przez niewielkie grupy osób po 3 - 5. Nasza organizacja specjalnie zaczęła się rozszerzać od czasu, kiedyśmy zaczęli wydawać gazetę "Tautos Walia". Inteligencja była bardziej aktywną. Należy to tłumaczyć tem, że niebezpieczeństwo komunizmu było już u progu. Przewrót został przyśpieszony przez dwa wypadki. Jednym z nich był incydent z mjr. Plechawicziusem w Olicie. Na rocznem święcie jednego z pułków, na którem był obecny inspektor armji gen. Żukauskas i mjr. Plechawiczius, jeden z oficerów pułku rtm. Kalinin /rosjanin/, wyraził się, że "nam wszystko jedno kto jest u władzy. Jeżeli rozkażą powiesimy tutaj portret Lenina"; kiedy rtm. Kalinin powiedział to po raz drugi, mjr. Plechawiczius spoliczkował go. Na drugi dzień rtm. Kalinin był osadzony na dwa tygodnie na odwachu, a mjr. Plechawiczius oddany pod sąd wojskowy, który miał się odbyć 17 grudnia. Drugi wypadek był ze mną. Mianowicie: Gazeta "Tautos Walia" wydałą swój 8-my numer. Kiedy moi przeciwnicy polityczni zobaczyli, że sprawa dla nich może skończyć się źle, sporządzono akta oskarżenia na 9 arkuszach i wydano rozkaz aresztowania mnie. Byłe aresztowany 12 grudnia. Administracja więzienna wiedziała o szykującym się przewrocie i obchodziła się ze mną bardzo dobrze. Znalazłem tam kilku swoich podwładnych, którzy mi wszelkiemi sposobami pomagali. Tylko kilku członków administracji więziennej o zabarwieniu lewicowem starało się mi szkodzić. Protestowałem przeciwko aresztowaniu ale nic nie pomogło. Wszystko to przyśpieszyło przewrót, który odbył się 17 grudnia wczesnym rankiem. Już na samym początku wypuszczono mnie z więzienia. Objąłem komendanturę miasta w swe ręce i wprowadziłem stan oblężenia.

Biuletyn [illegible] Nr. 53 /7121/. [illegible]

O ś w i a d c z e n i e   m i n i s t r a   [illegible]   M e r k i s a.

Dn. 20 grudnia litewski minister obrony krajowej płk. Merkis w wywiadzie prasowym, udzielonym korespondentowi [illegible] powiedział co następuje:

Przewrót nastąpił [illegible]. Polityka starego rządu [illegible] interesów państwa, że wywołała [illegible] obawy o przyszłość kraju.

[illegible] kraju komuniści organizowali się [illegible], że mają wszędzie swoje [illegible] ludność [illegible] rozsiewali [illegible] nie wie co się dzieje. [illegible] komunistów [illegible] rządu [illegible]. Komuniści [illegible] trzeba będzie dokonać [illegible] w swym wypadku [illegible] ustrojem [illegible] w swym roku.

Przewrót [illegible] był [illegible] skomplikowania [illegible] państwa [illegible] ręce Sowietom, które muszą [illegible] się światowej rewolucji.

[illegible] obywatele Litwy, którzy [illegible] państwowo z entuzjazmem i radością powitali przewrót. Armia [illegible] zmiany [illegible] spokojnie. [illegible] nie było [illegible] krwi, [illegible] nie zdarzyło się [illegible] wypadków. Plany komunistów [illegible] aby w najbliższej przyszłości udało się im coś podobnego zorganizować.

Nowy rząd będzie prowadził energiczną i bezwzględną walkę z komunizmem.

W końcu minister oświadczył, że na granicach Litwy panuje spokój.

W y w i a d   z   G r i g a l i u n a s e m - G l o w a c k i m.- Pułkownik Grigaliunas-Glowacki udzielił korespondentowi dziennika "Lietuvis"(?) następujących wyjaśnień:

"Przewrót był przygotowany dawno, bo już od lipca [illegible]. Należy przypomnieć, że [illegible] komunistów [illegible] osób [illegible]. Nasza [illegible] zaczęła się [illegible] gazeta "Tautos Valia". [illegible] komunizmu [illegible]. Przewrót został przyśpieszony [illegible] wypadku [illegible] z mjr. Plechawiciusem w [illegible]. Na [illegible] jednego z pułków, na którego [illegible] inspektor [illegible] mjr. Plechawiciusa, jeden z oficerów pułku [illegible] jedno [illegible] kiedy [illegible] mjr. Plechawiciusa [illegible] Kalinin [illegible] 17 grudnia. Drugi wypadek [illegible] "Tautos Valia" [illegible] że sprawa [illegible] z aresztowaniem [illegible] Administracja [illegible] ludzi [illegible], którzy [illegible] członków administracji [illegible] nic nie pomogło. Wszystko [illegible] przewrót, który odbył się 17 grudnia wczesnym rankiem. [illegible] Ostatnio [illegible] w swe ręce i przeprowadziłem stan oblężenia."

Kazałem aresztować członków rządu i przyprowadzić ich do sztabu.
Wszystkie aresztv były dokonane spokojnie i wysoko postawione
osoby były aresztowane tylko przez oficerów. Prezydent Państwa
był pozostawiony na Zamku. Przewrót odbył się tak szybko i nieo-
czekiwaniu, że wielu urzędników udało się 17-go grudnia rano do
biura, o niczem nie wiedząc. Sprzeciw okazał jedynie szef sztabu
płk. Szkirpa. Uciekł on do szkoły wojennej, gdzie oświadczył, że
na sztab napadli bandyci. Wówczas około 70 osób złapało karabiny
i pobiegło do komendantury, gdzie byli rozbrojeni. Kiedy obroń-
com szefa sztabu wyjaśniono o co chodzi, przeszli na stronę zama-
chowców i natychmiast byli wysłani na ulice dla podtrzymywania po-
rządku. 18-go grudnia rozpoczęły się aresztowania komunistów w
Kownie i na prowincji. Został aresztowany również naczelnik poli-
cją politycznej , który był sadystą i morfinistą. Wogóle zatrzyma-
no około 100 komunistycznych agitatorów. Między innymi aresztowano
także i posłankę na Sejm p.Purenienie, która w 1919 roku była człon-
kiem rewolucyjnego komitetu w Rakiszkach. Z wojskowych okazali
sprzeciw komendant pierwszej dywizji płk. Jakajtis, b.polski
oficer rezerwy, dowódca drugiej dywizji i ~~płk.Żelikis~~ b.minister
wojny płk. Żelikis, kpt. Rudajtis oraz płk. Szaszkiewicz, komen-
dant szkoły wojskowej płk. Grinius i inni. Płk. Grinius został
aresztowany w chwili, kiedy w uniformie galowym przyszedł złożyć
Prezydentowi Griniusowi z powodu 60-cia jego urodzin. Płk. Jakaj-
tis, który podpisał wezwanie, nawołujące do sprzeciwu, jeszcze do-
tychczas znajduje się w komendanturze. Komuniści i ich sympatycy
będą musieli opuścić wojsko. Również wszyscy lewicowcy, którzy
zajmują stanowiska nie w charakterze specjalistów, ale jako pro-
tegowani swoich stronnictw, będą wyrzuceni. Możliwem jest, że
komuniści będą kontynuować agitację przeciwko nowemu rządowi, nie
będą jednak mieli żadnego sukcesu. Stan wojenny może być przedłu-
żony, ponieważ raz na zawsze trzeba będzie skończyć ze zdrajcami.

W końcu płk. Głowackis oświadczył:"Małe państwa nie potrzebują
parlamentaryzmu i jak się zdaje, Litwa od niego się uwolni. Naród
dotychczas płacił 100 tys. litów miesięcznie podatków tylko dla-
tego, żeby jakiś blagier mógł agitować. Parlamentaryzm jest dobry
dla państwa z wyższą kulturą, której Litwa w obecnym czasie jeszcze
nie posiada. Częste zmiany rządów demoralizują naród i prowadzą
go do komunizmu.-

A r t y k u ł y "R y t a s a" i "L i e t u v y" o w y t w o-
r z o n e j s y t u a c j i.-

"Lietuva" w Nr.286 podaje artykuł pod tytułem: "Stało się, co
się stać miało".

"Już od pierwszysh prac większości III-go Sejmu, kierowanych
przez p.M.Slażewicziusa, każdemu państwowo usposobionemu obywate-
lowi, bez względu na to, do jakiej należał narodowści, rzucało się
w oczy, że życie wewnętrzne kraju toczy robak bezładu i że im
dalej, tem więcej owo życie skłania się na stronę bolszewizmu.
Pierwszem posunięciem owego, o komunistycznem zabarwieniu,
rządu, była amnestja, mocą której zwolniono z więzień przeszło
200 agentów bolszewickich i antypaństwowych agitatorów, którzy
agitowali nawet w wojsku. Owi agenci rozproszyli się po całej
Litwie i ponownie rozpoczęli swą zgubną dla państwa litewskiego
robotę. Co więcej: fakt ten, że pozostają oni na wolności dodał
odwagi wszystkim innym podejrzanym elementom w pracy nad burzeniem
państwowości litewskiej. Jak grzyby po deszczu zaczęły wyrastać
rozliczne - osłonięte mianem związków zawodowych - arganizacje
bolszewickie, które w lokalach swych, jawnie utrzymywały wywieszone
portrety Lenina, agitacyjną literaturę komunistyczną, a często...
materjały wybuchowe. Owe związki zawodowe, pozornie wykorzystując
wolność zebrań i drukowanego słowa, otwarcie nawoływały do powsta-
nia, a bezsiła i bezradność rządu ułatwiały rozwijanie się destruk-
cyjnej akcji. Doszło nawet do tego, że z zebrań zaczęto siłą

wypędzać socjaldemokratów, których przedstawiciel kierował ministerstwem spraw wewnętrznych.

Akcja związków zawodowych, w niektórych miejscowościach, jak np. w Radziwiliszkach i w Poniewieżu, zaszła tak daleko, że nawet zalecano swym członkom ćwiczenia w użyciu bronią. Cóż zatem na celu miały owe ćwiczenia? Jasnem jest, że nic innego, jak przytowywanie się do przyszłego powstania. Rozsiewano również na wielką skalę literaturę komunistyczną, jak też prasę o tym samym kierunku. Trudno uwierzyć, by kilka czasopism komunistycznych mogło egzystować bez finansowej pomocy zzewnątrz. W swej bezczelności związki zawodowe, przez komunistów kierowane, już się odważały wystąpić do rządu z wymaganiami, by policja została powierzona ich, i związków zawodowych, kompetencji. Pod naciskiem tychże związków zawodowych ministerstwo spraw wewnętrznych zmniejszyło ilość policji politycznej. W ten sposób rząd znalazł się pod wpływem i zależnością elementów komunistycznych. Jak się wyjaśniło, w styczniu miał nastąpić zjazd wszystkich organizacyj komunistycznych, którego celem było przygotowanie komunistycznego przewrotu.

W obliczu takiego oto stanu, gdy elementy narodowe i państwowo usposobione były uciemiężane, a protegowane żywioły bolszewickie, przed wszystkimi stanęła głęboka troska o przyszłość państwa. W tym niebezpiecznym dla państwa momencie, wojsko, które nieraz przelewało swą krew za wolność i niepodległość Litwy, postanowiło znowu wyratować ojczyznę, usuwając dnia 17 grudnia od nawy państwowej rząd p.M.Sleżewicziusa i powierzając ją ugrupowaniom narodowym. Że wojsko w danym wypadku istotnie reprezentuje myśl narodową dowodzi fakt, że przejście rządów w inne ręce w całym kraju spotkało się z radością, której nie zakłóciła ani jedna kropla krwi. Nie znalazł się ani jeden oddział wojska, ani też żadna z warstw społecznych, któreby wykazały chęć bronienia przesiąkniętego bolszewizmem rządu. Tylko dlatego, że kraj cały solidarnie wykazał się ujemną oceną prac byłego rządu, wiadomość o zmianie wywołała ogólne zadowolenie. Dlatego też zadaniem wszystkich obywateli i ich największym obowiązkiem jest dążenie do utrzymania należytego spokoju, by zaczęta wielka robota nad wzmocnieniem narodu i państwa dała się czemprędzej i możliwie owocnie doprowadzić do końca.

"Na progu nowych wydarzeń" Streszczenie."Rytas". Dadatek nadzwyczajny. 17.XII.

W noc z dn. 16 na 17 grudnia na Litwie zaszły niepowszednie wypadki. Poprzez długi czas dojrzewając w szerokich masach brak zaufania do "prawdziwej demokracji" ujawnił się wreszcie otwartem wystąpieniem wojska, które wzięło w swe ręce rządy w kraju, wydając jednocześnie odezwę do społeczeństwa, którą załączamy poniżej. Wypadki tem, któremi kierują siły zbrojne kraju, celem ratowania go najbardziej już kardynalnemi sposobami, dadzą się scharakteryzować jednym wyrazem - spokój....

Społeczeństwo może się czuć spokojne, albowiem Zarząd kraju nie jest już w rękach bolszewickich, czy innych niebezpiecznych żywiołów, opiera się natomiast o siłę zbrojną i zorganizowaną - - o wojsko.... Społeczeństwo jest spokojne.

Można wnioskować, że jeżeli i nadal tak spokojnie się zachowa - - cała przemiana polityczna na Litwie nie wywoła żadnych przykrych konsekwencyj ani wewnątrz kraju, ani też w odniesieniu do zagranicy.-

IV-V.ŻYCIE POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.-

Mowa posła Lutyka /fr. polska/ wygłoszona na posiedzeniu Sejmu dn. 9 grudnia.-

Na posiedzeniu Sejmu 9-go grudnia podczas dyskusji nad preliminarzem budżetowym pos.Frakcji Polskiej B.Lutyk wygłosił mowę,poświęconą zagadnieniu reformy rolnej na tle ogólnego kryzysu gospodarczego w Litwie.Treść mowy pos.Lutyka jest następująca:

Rozważanie budżetu zniewala do poważnego zastanowienia się nad sytuacją ekonomiczną kraju.Budżet nasz co rok stale się zmniejsza.Jest to wyraźnym wskaźnikiem, że stan ekonomiczny kraju staje się coraz bardzie krytyczny.

By móc uzdrowić,należy postawić dobrą djagnozę.Równie i w danym wypadku,należy wyjaśnić przyczyny opłakanych warunków naszej sytuacji gospodarczej,a zatem szukać dróg dla ich usunięcia.Hasło to bezwątpienia należy powitać,sądziłbym jednak,że więcej uwagi musimy poświęcić podniesieniu wytwórczości krajowej aniżeli oszczędnościom.Komisja budżetowa zajmuje się skreślaniem rozmaitych pozycyj preliminarza,długo medytuję nad tem,czy ta lub inna instytucja rządowa potrzebuje 5 grosów ołówków,czy też może wystarczy cztery,czy zużyje cztery litry atramentu,czy też może poprzestać na trzech.Sądzę,iż nie ta drogą prowadzi do uzdrowienia finansów.-

A cóż widzimy w plenum sejmowem? Pseudoprawica,że się tak wyrażę, czyni różne zarzuty pod adresem rządu,przedstawiciele zaś obecnej pozycji twierdzą,że dzisiejszy stan ruiny ekonomicznej kraju otrzymali w spadku po krikszczioniach.Sądzę,że jedni i drudzy są winni w równej mierze i równą ponoszą odpowiedzialność za obecną sytuację.Albowiem i jedni i drudzy w najważniejszych kwestjach jak polityki zagranicznej, tak i reformy rolnej są jednomyślni,nie mają różnicy w zapatrywaniach.Dopiero w tym Sejmie usłyszeliśmy pewne nowe myśli:w polityce zagranicznej ze strony pos-Kajrysa,w sprawie reformy rolnej ze strony prof.Woldemarasa./Pos.Krupawiczus z miejsca:Dawno słyszeliśmy-Lutyk wiele razy mówił/..

Dzisiaj skutki reformy rolnej mówią same za siebie.Nie mamy już potrzeby dowodzić,że taka reforma rolna nie była potrzebna - każdy dzisiaj o tem już się przekonał,mogąc na własne oczy ocenić jej owoce./Pos.Toluszys /lud./ z miejsca:Osadnicy wszyscy zadowoleni/.Powiem panu.zaraz,jak są osadnicy zadowoleni.Wzrastająca nędza,rosnące bezrobocie w mieście i na wsi,kryzys w handlu i przemyśle,wszystko to są skutki nieszczęsnego rozszarpania ziemi przez t-zw- reformę rolną.Eksport nasz zupełnie zanika. Zbudowaliśmy elewatory,które jednak będą służyły chyba nie do eksportu,lecz dla zmagazynowania zboża przywożonego z zagranicy. Teraz możemy wywozić tylko żywy materjał,robotnika na roboty do Francji lub do Brazylji.Założyliśmy bardzo dużo mleczarń,które przeważnie jednak dają znaczne straty,wiele z nich zaś zostało zamkniętych.I nic też dziwnego,ponieważ,by mleczarnie mogły dobrze pracować trzeba jednego tylko drobnego warunku - by było mleko.Przy pomocy jednak napół żywych krów naszych osadników,nie jesteśmy w stanie utrzymać mleczarnie,ani prowadzić mlecznej gospodarki.Założono u nas wielkie rzeźnie na eksport mięsa "Majstas".Lecz znowuż nie mamy co wywozić.Tymczasem dążymy do dalszego wywłaszczeniam,chcemy wywłaszczyć miejską rzeźnię,by dać możność pracy "Majstasowi".Jest to błędna droga."Majstas" nie może pracować dlatego,że bydło nasze ~~ni~~ jest niezdatne na eksport. Proszę pomówić z pp.przedstawicielami,którzy w tej sprawie jeździli do Londynu i Berlina i którym wyraźnie było powiedziane,że nasze bydło do eksportu się nie nadaje.Rynki zagraniczne wymagają dobrze utoczonego bydła,a nie naszych lichych krówek.Jedyna deska ratunku w naszej ekonomicznej sytuacji ,jedyna jej nadzieją to kura litewska.Tak,być może,tylko eksport jaj jeszcze dopomoże cokolwiek,sprawi wrażenie,że się polepszy nasz stan gospodarczy.

Być może,należało jednak uczynić ofiarę z gospodarstwa krajowego na rzecz niektórych warstw społecznych,być może litewscy robotnicy i gospodarze dużo bardzo wygrali na tej reformie rolnej i dlatego być może,trzeba przecierpieć chwilowy kryzys?Jak żyją teraz nasi posadnicy,każdy dobrze wie.Nie mając pieniędzy na zakup niezbędnego inwentarza,żywego i martwego,nie mają ani też możności zakupienia zboża,ani nasion,nie mówiąc już o nawozach sztucznych,nie mogą postawić zabudowań.Rząd znowuż nie może udzielić kredytów w tak wielkim rozmiarze,by móc zadowolić potrzeby osadników.Zamiast narzędzi,maszyn posługują się oni wprost siłą fizyczną.Zamiast wykarmić na swym kawałku gruntu krowy i mieć z tego korzyść,muszą oni mieć więcej koni. Wobec braku budynków zboże złożone w stogi z powodu złej pogody i wilgoci psuje się i gnije.Jednego pastucha, obsługującego dany obszar,teraz nie wystarcza,na każdym kawałku gruntu trzeba mieć osobnego pastucha.- W ten sposób siła robocza jest wykorzystana nieprodukcyjnie./Pos.Toluszy z miejsca:Należy połączyć się w wioski,w komuny./.Dwuhektarowa parcela, a takich jest wiele nie może oczywiście, utrzymać rodziny osadnika./Pos.Szmułksztis z miejsca:Przyszły minister oświaty/.Nie mam pretensji. Osadnicy otrzymują od rządu budulec,lecz używają go przeważnie na cele spekulacyjne.Znaczną część tego materjału sprzedają ani kupcom drzewnym.Potwierdza to nawet urzędowa statystyka Departamentu Leśnego,gdyż materjału budowlanego wywozi się z Litwy więcej,aniże się sprzedaje kupcom z przetargów.Wypadło mi samemu brać udział w eksploatacji lasu w leśnictwie w Kozłowej Rudzie. Otóż zawsze można tam było widzieć złożony przy kolei materjał budowlany osadników,od których nawet ja,pomimo iż byłem przedstawicielem kowieńskiego samorządu,otrzymałem cały szereg propozycji zakupienia tego lasu napół darmo.Wszystko to,naturalnie,pochodzi stąd,że osadnicy nie wierzą w trwałość takiego stanu rzeczy,nie wierzą,by przywłaszczenie cudzej własności mogło pozostać na zawsze./Pos.Toluszys z miejsca:Oho.Na lewicy wesołość.Na prawicy:Patrzcie co mówi wasza większość/.Widzimy dalej,że większość właścicieli tych gruntów zmuszona jest porzucać swe działki i idzie służyć./pos.Toluszys:Są to niepotrzebne fantazje.Pos.Szmułksztis:Widocznie,posiada on faktyczne dane./ Owszem,mogę wymienić nawet nazwiska.W jednym tylko dworze Szaudyniszkach p.Gallery,naprzykład,6 rodzin osadników /Katilius, Andziulis,Miler,Wimerajtis,Preczmajtis,Janokas/,porzuciło swe działki,aby pójść służyć jako ordynarjusze - jest to teraz celem,do którego dążą nasi osadnicy - albo wyemigrować do Brazylji./Głos z ław lud.:Jaki odsetek?/.Nie posiadam rzeczwistej statystyki.Takową prowadzi rząd,a wiadomomem jest,że urzędowa statystyka przeważnie okłamuje społeczeństwo,zwłaszcza nasza statystyka pod kierunkiem takie speca,jakim jest p.Łaptiew.

Płace robocze zmniejszyły się teraz na wsi do 1 i pół 2 litów.Z tych właśnie osadników rekrutuje się obecnie element do wszelkich "komitetów biednoty" i "jaczejek",stąd się też rozkrzewia nasz komunizm.U tych osadników na paru hektarach nie mających możności wyżywienia swej rodziny i rodzi się myśl pogłębienia reformy rolnej.Widzi on,że pewien gospodarz ma 40 ha,a on tylko dwa,że gospodarz ten jest 20 razy bogatszy od niego,a więc rzecz jasna, trzeba się podzielić,by wszyscy mieli porówno. Takie hasła pójdą i stąd powstanie cały ruch komunistyczny./Pos. Toluszys z miejsca:Nic podobnego.Nasi gospodarze są zbyt rozsądni,by mogli mówić takie rzeczy/.Nie mówię też o gospodarzach. Podobne poglądy będą wygłaszali i już wygłaszają doprowadzeni do nędzy osadnicy.Proszę przecież powiedzcie mi panowie,ktoś teraz lepiej żyje osadnicy,czy ordynarjusze,którzy otrzymują całkowite utrzymanie u pracodawcy? Być może spytacie mnie,dlaczego w takim razie nie ustaje chęć otrzymania ziemi? - Dlatego,że nie mają oni teraz innego wyjścia.Muszą iść na 2 - 3 - 5 ha bo inaczej pozostaną bez kawałka chleba,gdyż są zmuszeni opuścić dwór i szukać zarobku w mieście czy gdzieindziej.-

A teraz jakże wyglądają 80.hektarowe gospodarstwa? Sytuacja ich jest również bardzo opłakana.Przedewszystkiem są one ze wszystkich stron otoczone przez nowoosiedleńców,którzy nie naprawiają dróg i rowów i nie osuszają swych gruntów,co ujemnie odbija się na większem gospodarstwie.Którego pola też nie mogą być osuszone-Wogóle centrum 80 ha majątku nie jest przystosowane

do mniejszej gospodarki.Posiada ono najczęściej duże zabudowania,które wymagają utrzymania w porządku i naprawy,co pociąga za sobą nieprodukcyjne wydatki.-

I osadnicy i centra dworów są w ciężkiej sytuacji. Być może wreszcie na reformie rolnej wygrał ktoś trzeci - średni gospodarz? Według mnie i jemu reforma rolna wyszła tylko na szkodę,a to dlatego,że musi on teraz utrzymywać nowych dzieci,któremi są dzisiejsi osadnicy.Dużo czasu jeszcze trzeba,wiele lat minie,zanim ci osadnicy,te dzieci podrosną i będą w stanie dawać państwu dochód.Należy tymczasem ich utrzymywać,należy dawać zapomogi./Pos.Toluszys:70% tych osadników zagospodarowało się bardzo dobrze./. Nieprawda.Państwo ich utrzymuje,państwo bierze na swe barki cały ciężar utrzymania,w wyniku zaś ciężar ten spada na gospodarzy.Cały czas słyszę repliki z miejsca,że faktyczny stan jest inny,że dane statystyczne wykazują co innego.Trudno mi oczywiście mieć wszystkie materjały statystyczne z całej Litwy.Przytoczę panom jednak kilka przykładów na dowód tego jak się niszczy w Litwie gospodarka rolna.-

Dwór Poławeń p.Komara w Poniewieskim pow. po wojnie stał na wysokim poziomie kultury.Właściciel miał gorzelnię,sprowadził ze Szwecji 7 ardenów i rasowe świnie,których liczba we dworze sięgała 50,uruchomił wapiarnię,rozpoczął wreszcie eksploatację torfu,sprowadzając z Niemiec kosztowne maszyny parowe i urządzając kolejkę podjazdową,miał szkółkę drzew owocowych,posiadał traktory,młyn wodny.Gospodarstwo to 23 kwietnia 1926 r. uległo parcelacji.Chociaż inny tegoż Ministerstwa Departament 6 maja nadesłał pismo z zawiadomieniem,że dwór jest pozostawiony na prowadzenie gospodarki kulturalnej,jednak stało się to już po faktycznem rozparcelowaniu dworu.Spójrzmy teraz,jakie straty poniosło państwo od zrujnowania jednego takiego dworu.Torfiarnia o obszarze 25 ha została rozparcelowana i podzielona pomiędzy osadników.Teraz na tym terenie odbywa się paszenie koni i kóz. Torfiarnia dostarczała rocznie ok.300 tonn na sumę ok.8.400 lit. która pozostawała w kraju,gdyż była wydawana na opłacenie robotnika.Teraz ten sam właściciel dla swej gorzelni kupuje zagranicą 225 tonn węgla po 110 lit. za tonnę,wydając w ten sposób rocznie 24750 lit.,które to pieniądze idą zagranicę.Braha z gorzelni była użytkowaną na tuczenie wołów,których gorzelnia wyżywiała 49,nie licząc 60 sztuk dworskiego bydła.Dzisiaj braha jest wylewaną do rzeczułki,co przynosi stratę około 5000 litów.Konie ardeńskie po rozparcelowaniu łąk są karmione słomą.Na wiosnę właściciel nie wiedząc,że 23 kwietnia dwór jego zostanie rozparcelowany,wsiał dużo nawozów sztucznych,tymczasem osadnicy,nie mając pieniędzy na nasienie zostawili pola nieobsiane,więc cały nawóz sztuczny poszedł na kultywowanie chwastów.Działki otrzymało 15 rodzin ordynarjuszy.7 z nich otrzymało po 2 ha.Na tych zatem 14 ha mają oni wyżywić 7 rodzin swoich,zabudować się,utrzymać conajmniej 7 koni,siedemrodzin ma pracować na takim obszarze, dl dlauprawy którego wystarczał najzupełniej jeden robotnik.-

Przejdźmy do Suwalszczyzny.Dwór Szaudyniszki przed wojną wytwarzał ok.20 tys. centnarów zboża.Teraz ten sam dwór produkuje zaledwie 4.000.Przed wojną koni było 80,teraz 160, krów było 250 - terza 80, świń było 200 - teraz wszyscy osadnicy razem mają niewięcej niż 100,owiec było 350,teraz zaledwie kilkadziesiąt.-

Weźmy inny przykład.Oto dwór Nidoki w pow.Wiłkomierskim.Przed wojną wytwarzano tam 7.000 cent. teraz 1,5 tys. Na sprzedaż było 3,5 tys.cent.teraz osadnicy już drugi rok muszą kupować zboże./Z miejsca głos:Skąd te wiadomości?/ Za przytoczone dane odpowiadam,ponieważ są one sprawdzone na miejscu.-

Dwór Kalwie w pow.Szawelskim przed wojną młócił swe zboże w ciągu 7 tygodni - w tym roku wszyscy osadnicy w ciągu 7 dni wymłócili swój urodzaj.Dwór Romerowo w Trockim pow. liczy 300 ha.Przed wojną produkowano tam 3 tysiące centn.zboża,7 tys.c ziemniaków,60 tys.litrów mleka i 60 centn. koniczyny.Dwór miał na sprzedaż:zboża 1800 centn.na sumę 35.000 lit. 4.000 cn.ziemniaków na sumę 18.000,mleka 60.000 lt. na sumę 18.000 koniczyny na sumę 12.000.Razem na sumę 81.000.Po potrąceniu 6000 lit. wydawanych na nawozy sztuczne,otrzymamy sumę 75.000 otrzymaną za produkcję wypuszczoną na rynek.-

[illegible]

wanych [illegible] sumę 75.000 [illegible]
[illegible] będzie wymierzona na rynek.-

Obecnie wszyscy osadnicy razem sprzedali zboża i ziemniaków na
10,000 lit.Dodając do tego koszt utrzymania dodatkowych 22 rodz-
dzin,licząc po 1200 lit.na rodzinę - 26,400 lit.widzimy,że
obecnie produkcja dworu sięga 36,400 lit. czyli straty wyno-
szą ok.40 tys-lit.Mając na względzie,że ogółem parcelacji pod-
lega 850 ka tys-ha i że 300 ha przynosi 40 tys.lit. straty,możn
na przypuszczać,że zawdzięczając zrujnowaniu naszych warszta-
tów rolnych rocznie tracimy 100 milj.lit.

Spójrzmy teraz na gospodarstwa wzorowe.Centrum tego
samego dworu Romerowa otrzymał osadnik Walukas.Stanowi to 28 ha
oprócz jego własnej działki.Urządził on wzorowe gospodarstwo,w
którem utrzymuje....1 krowę i 1 byka.Miejscowi ludzie powiadają
że jest to wzór,jak gospodarzyć.... nie należy.-

Niestety jednak i obecny rząd niedostatecznie poświę
ca uwagi wszystkim tym sprawom,idąc po wydeptanej ścieżce ku
pogłębieniu reformy rolnej.W tych dniach właśnie rozpoczęła
swoją działalność komisja dla kontrolowania gospodarstw kultu
ralnych.Kasuje ona z całą bezwzględnością pozostałe jeszcze
gospodarstwa kulturalne.-

Tymczasem widzimy,jakie są następstwa oddania ziemi
w ręce ludzi,którzy nie mają środków na zagospodarowanie się.
Należy dać możność kupowania ziemi tym gospodarzom,którzy będą
mogli ją eksploatować.Według prawa właściciel dworu mniejszego
od 200 ha ma prawo swoją ziemię sprzedać.Niestety jednak
obecny rząd takich pozwoleń wcale nie wydaje.Prawo głosi,że ma-
jątki mniejsze niż 150 ha mogą być rozparcelowane tylko wów-
czas,gdy wszystkie większe majątki w Litwie będą rozparcelowa-
ne.-

Chociaż wydano odpowiedni w tym celu okólnik,jednakże
się go nie przytrzymuje.Wastarcza jednej bezpodstawnej skargi
"miejscowych ludzi",by dwór taki natychmiast bez kolei został
rozparcelowany.Cenne zabudowania we dworach są rujnowane bez-
celowo.

Ostatnio przystąpiono do zburzenia pałacu Ogińskich w
Płungianach.Wreszcie należy przypomnieć również nowy okólnim
w sprawie prywatnych lasów,który zupełnie nie jest zgodny z
zasadą nietykalnej normy.-

Właścicielowi 25 ha lasu włączonego do normy 80 ha
odebrano prawo porębu,z którego korzysta właściciel nie posia
dający pełnych 80 ha.-

Widzimy,iż nasza kultura rolna postępuje wielkie-
mi krokami wstecz.Zdarza się np:że na drenowanych polach pły-
wają dzikie kaczki,zamiast by rosła tam pszenica.Zdawałoby się,
że dążeniem naszem jest powrót do okresu myśliwskiego....

Zagranica nie ma do nas zaufania,my zaś wciąż marzy-
my o pożyczce,prowadzimy rokowania z innemi krajami,nie rozu,
miejąc,że żadny poważny kapitał zagraniczny nie chce płynąć do
kraju,który nie umie szanować prawa prywatnej własności.Wiem
wypadek,gdy amerykański przedstawiciel handlowy w Kopenhadze
dla państw bałtyckich nie uważał za możliwe nawet przes-
łać do Ameryki listu z prośbą o pożyczkę dla Litwy,odpowiada-
jąc,że uważanoby go w Ameryce za zbyt głupiego,gdyby wystąpił
z podobną propozycją./Z chrz.dem:Czy pożyczka ta nie była pro
szona dla miasta Kowna? /.Owszem proszoną ją dla miasta Kow-
na,lecz zwrócił się o nią konsul amerykański w Litwie i pożycz
ka miała być zagwarantowaną przez rząd.-

Reasumując powyższe należy poważnie zastanowić się i
zadać sobie pytanie,czy nie należałoby poddać rewizji ustawę o
reformie rolnej,zaniechać wogóle jej dalszego prowadzenia lub
conajmniej wstrzymać ją na lat dziesięć.-

Biuletyn Kowieński [illegible]

[illegible] w części sprzedaje zboże i ziemniaków [illegible] obecnie przeprowadzono [illegible] 1900 do tego [illegible] 28.400 lit. [illegible] 1200 lit. za rodziny [illegible] 36.400 lit. [illegible] 300 ha [illegible] 40 [illegible] lit. [illegible] 100 [illegible] gospodarstwa [illegible] Centrum [illegible] Wal [illegible] Urzędzie [illegible] ludzie powinni [illegible] że jest to [illegible] jak [illegible] gospodarstw [illegible]

[illegible] kontroli [illegible] pozostałe [illegible]

[illegible] wiedzimy [illegible] majątku [illegible] nie mają środków [illegible] gospodarstw [illegible] prawa [illegible] sprzedać [illegible] 200 ha [illegible] 150 ha [illegible] w Litwie [illegible]

Chociaż wydano odpowiedni [illegible] jednych [illegible] we dworach są [illegible] całego.

Ostatnio przystąpiono do [illegible] nowy [illegible] nie jest [illegible]

[illegible] 25 ha [illegible] do normy 80 ha [illegible]

[illegible] stanowiska [illegible] zakupu [illegible]

Zaznaczyć [illegible] rozmowy [illegible] kraju, który nie [illegible] w Kopenhadze [illegible] możliwe nawet [illegible] dla Litwy [illegible] w Kownie [illegible] przy urzędzie [illegible]

Pozostało [illegible] czy [illegible] wraz z [illegible] na 1 [illegible] dzielnice.-

VI.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.-

Sytuacja ekonomiczna Kłajpedy.-

/krzyzys/.-

"Lietuvos Ukis" N.11 /50/ t.IV z listopada r.b. Artykuł p. t.:"Kłaipeda".Streszczenie:

Ruch okrętów w porcie kłajpedzkim w sierpniu,wrześniu i październiku.-

Ruch okrętów w porcie kłajpedzkim wzrósł w sierpniu r.b. w zestawieniu z lipcem o 20 okrętów /14.432 tonn nett o/,w zestawieniu zaś z lipcem r.ub. - o 34 okrętów /18.473 t.netto/
W sierpniu r.b. wpłynęło do portu:

84 parostatki handl. z ładunkiem o pojemn.	117,745	mt.^{3}	netto
7 " " próżnych "	8,419	"	"
1 " " kt.powrócił "	315	"	"
8 statków motorowych z ładunkiem "	2,197	"	"
1 statek z ładunkiem drzewa "	766	"	"
Ogółem 101 okr. o pojemności	129,140	"	"

Z tego:

7 statków pod flagą	duńską o pojemności	9,532	mt^3.	netto
1 statek " "	gdańską "	1,756	"	"
44 " " "	niemiecką "	51,669	"	"
5 " " "	angielską "	13,846	"	"
2 " " "	estońską "	2,120	"	"
1 " " "	fińską "	766	"	"
1 " " "	francuską "	2,330	"	"
1 " " "	łotewską "	5,954	"	"
1 " " "	kłajpedzką "	1,238	"	"
11 " " "	Norweską "	21,411	"	"
1 " " "	polską "	981	"	"
23 " " "	Szwedzką "	17-807	"	"

Najwięcej przeto okrętów przybyło z bałtyckich portów niemieckich oraz ze Szwecji,trzecie miejsce,jak też i największy tonaż przypada portowi gdańskiemu i Holandji.-
Wypłynęło z portu:

41 parostatków handl. z ładunkiem o pojemn.	56791	mt^3	netto
50 " " próżnych "	64168	"	"
1 statek motorowy z ładunkiem o "	187	"	"
4 " " próżne "	996	"	"
1 motor-cuter próżny "	57	"	"
Razem97 statków o pojemn.	122199	"	"

Z tego:

Podflagą duńską 7	statków o pojemn.	8193	mt^3	netto
" " gdańska 1	" "	1756		
" " Niemiecką41	" "	47026		
" " angielska 5	" "	13846	"	"
" " estońską 2	" "	2120	"	"
" " francuską 1	" "	2330	"	"
" " łotewską 4	" "	5954	"	"
" " kłajpedzka1	" "	1238	"	"
" " norweska 9	" "	20814	"	"

Pierwsze miejsce pod względem ilości okrętów przypada bałtyckim porto niemieckim oraz Norwegji.Pod względem tonażu pierwsze miejsce przypada portowi gdańskiemu oraz Łotwie.
We wrześniu r.b.ruch okrętów w porcie kłajpedzkim w zestawieniu z sierpniem r.b. zmalał.-

Przybyły do portu:

43	parostatki handl. z ładunkiem o pojemn.	65652	mt.³	netto
9	parostatków " próżnych "	10974	"	"
2	statki motorowe "	533	"	"
2	statki motorowe próżne "	478	"	"
	Ogółem 56 statków o pojemności	77637	"	"
	lub	27434	tonn.	

Z tego:

2	statki pod flagą duńską o pojemności	2927	"	"
1	" " " gdańską "	1863	"	"
30	" " " niemiecką "	39059	"	"
6	" " " angielską "	13281	"	"
3	" " " łotewską "	2796	"	"
4	" " " norweską "	8661	"	"
10	" " " szwedzką "	9050	"	"

Najwięcej statków odpłynęło do portów niemieckich oraz do Skandynawji.Największy tonaż przypada na Łotwę i Skandynawję.Ogólny ruch okrętów we wrześniu r.b. wyniósł 118 statków o pojemności 58218 tonn netto,a więc w zestawieniu z sierpniowym ruchem okrętów - o 80 okrętów /30690 tonn pojemn./ mniej. W zestawieniu zaś z wrześniem r.ub. o 12 statków /12.445 tonn pojemności/ mniej.Ruch okrętów w października r-b.w zestawieniu z wrześniem r.b. ponownie się zmniejszył.W październiku r.b. przybyło do portu zaledwie 48 statków o pojemn. 81904 mt.³ netto czyli 29.041 tonn,odpłynęło zaś statków 50 o pojemności 29041 tn Zmniejszenie się więc wynosi 20 statków.Wzrósł natomiast obrót towarowy /o 317 mt.³ netto,czyli o 208 tonn/.-

Spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Kłajpedzie.-

Dnia 1 kwietnia r.b. na terenie Kłajpedy istniało 38 samodzielnych spółek akcyjnych o ogólnym mominalnym kapitale akcyjnym w wysokości 27661 tys.lit- Na każdą przeto spółkę wypada przeciętnie 727.921 lit..Resort każdej ze spółek powyższych przedstawia się jak następuje:

1 / 2,6%/ spółka eksploatacji torfu i bursztynu,o kap.akc.840 tys.lit. /3%/; 2 /5,3%/ spółki kamieniarskie o kap. akc.210 tys.l. /0,7%/;1 /2,6%/ spółka produkcji żelaza,spiżu i wyrobów metalowych o kap.akc.126 tys.lit. /0,4%/, 1/2,6%/spółka produkcji maszyn,aparatów i wehikułów o kap.akc.1,206 tys.lit. /4,3%/; 1 /2,6%/ spółka przemysłu tekstylnego o kap.akc.150 tys.lit. /0,5%/ 4 /10,6%/ spółki produkcji papieru o kap.akc. 16.060 tys.lit. /58%/; 1 /2,6%/ spółka przemysłu leśnego o kap. akc. 100 tys.lit. /3,6%/; 6 /15,8%/ spółek produkcji wiktuałów i słodyczy o kap.akc. 2.988 tys.lit. /10,8%/; 15 /39,4%/ spółek przemysłowo-handlowych o kap.akc. 4,041 tys. lit. /14,6%/; 3 /7,9%/ spółki ubezpieczeniowe o kap. akc. 310 tys.lit. /1,1%/ 1 /2,6%/ spółka do spraw komunikacji o kap.akc. 535 tys.lit. / 1,9%/; 1 /2,6%/ spółka hotelowa o kap.akc. 10 tys.lit. /0,4%/ 1 /2,6%/ spółka traktierni i kap.akc. 10 tys.lit. /0,4%/ wreszcie 1 /2,6%/spółka mieszana o kap.akc. 185 tys.lit. /0,7%/.-

W 1925 powstała 1 spółka, w 1924 - 3, w 1923 - 12; w 1922 - 11, w 1921 - 2, w 1920 - 3, w 1920-15 - 3, w 1910 - 1900 - 1, przed 1900 - 2.-

Poza spółkami samodzielnemi istnieje w Kłajpedzie 13 oddziałów filii,których centrale znajdują się bądź na Litwie, /5/,bądź zagranicą /8/.Centrale te rozporządzały w 4-ch wypadkach kapitałem akcyjnym 37.892 tys. mk. w 7-miu wypadkach 1.855 tys. lit. w 1 - m zaś wypadku - 300 tys.guld. gdańskich, 3 milj.kor. duńskich, 80 tys. dol. i 30 tys. f.szt.

Spółki kłajpedzkie posiadają 5 oddziałów /filij/, z czego 3 w kraju, 2 zaś zagranicą.-

Stan bezrobocia w Kłajpedzie i okolicach

wykazuje narazie w sierpniu r.b. znaczną poprawę w związku ze zwiekszonym ruchem okrętów w porcie.Wszelako na krótko.W końcu miesiąca bezrobocie znów wzrosło.W przemyśle drzewnym zwolniono 54 robotników.Stan bezrobocia wśród kobiet również jest niepomyślny /107 bezrob./.Bezrobotnych mężczyzn zaregestrowało sie w sierpniu 744.W pow.szyłuckim zaś było w sierp. r.b. 74 bezrob.

Ekonomiczne konjunktury w Kłajpedzie.

Według opinji kłajpedzkiej Izby handlowej,przyczyna złych konjunktur ekonomicznych Kłajpedy są wysokie cła i brak kredytów.Ten ostatni daję się zresztą we znaki całej Litwie. Szczególnie źle się przedstawia w Kłajpedzie stan przemysłu drzewnego.Wynika to zresztą z poniższej tabelki spławu drzewa Niemnem.-

Przed wojną:	1912 r. spławiono	. . . .	1.096.166 fm.
" "	1913 r. "	. . . .	955.700 "
Po wojnie:	1920 r. "	. . . .	334.614 "
" "	1921 r. "	. . . .	222.659 "
" "	1922 r. "	. . . .	220.882 "
" "	1923 r. "	. . . .	185.016 "
" "	1924 r. "	. . . .	157.566 "
" "	1925 r. "	. . . .	102.709 "

Widzimy,że spław drzewa Niemnem, a właściwie handel leśny zmalał w 1925 r. w zestawieniu z okresem przedwojennym,niemal 10-krotnie.W przetwórniach kłajpedzkich drzewa również fatalny zastój.Swiadczy o tem tabelka eksportu obrobionego drzewa.

1912 r.	546.321	fm.
1913 r.	434.438	"
1920 r.	130.073	"
1921 r.	161.880	"
1922 r.	201.191	"
1923 r.	151.195	"
1924 r.	124.149	"
1925 r.	63.764	"

Drzewa mieszanego eksportowano:

1912 r.	607.871	fm.
1913 r.	463.080	"
1924 r.	140.713	"
1925 r.	74.835	"

Widzimy przeto,iż eksport drzewa obrobionego i mieszanego również 10-krotnie się zmniejszył.Nie należy zaś zapominać,że przemysł drzewny stanowi główne źródło utrzymania Kłajpedzian.Sytuacja jest więc wręcz katastrofalna.Przyczyn jej szukać należy w pierwszym rządzie w braku materiału leśnego.Lasy litewskie zaspokoić mogą jedynie 8-10% zapotrzebowania przemysłu Kłajpedzkiego.Poprawa sytuacji może nastąpić według opinji Kłajpedzkiej Izby Handlowej jedynie drogą dopływu wielkich i tanich mas drzewa.-

Fatalny jest wreszcie stan handlu w Kłajpedzie.W 1925 r. zlikwidowało się 137 firm,powstało zaś zaledwię 58.Ilość więc firm handlowych zmalała w 1925 r. o zatrważającą cyfrę 79 firm.-